

TMMOB MİMARLAR ODASI

MİMARLIK ve EĞİTİM KURULTAYI

10-11 KASIM
2023

İzmir Yüksek Teknoloji
Enstitüsü Gösteri Merkezi

Cumhuriyetin
İkinci Yüzyılı ve
Mimarlık Eğitimi

www.mo.org.tr/mek • info-mek@mo.org.tr

MEK 12

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE

KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Prof. Dr. Figen Kıvılcım Çorakbaş

Bursa Uludağ Üniversitesi

Altyapı

“Ben kentsel altyapı ve hizmet üretimini bir özgürlük, bir yenilikçilik sorunu olarak **görüyorum**. Kentlerde yaşayanlar o kentte altyapı ve hizmet üretimi ne kadar çok çeşitlenmiş ise tüketimleri için bir tercih yaparken daha geniş bir yelpaze içinden seçme yapacaklardır. Özgürlük alanları o kadar genişlemiş olacaktır. Kentteki üreticiler ise kentin altyapıları ve hizmetleri ne kadar çeşitlenmiş ise üretimlerinde yenilikler yapabilmek için hareket alanlarını çok genişlemiş olarak bulacaklardır. **Bir yerde hangi üretimlerin gerçekleştirilebileceğini, o yerdeki altyapı çeşitliliği belirleyecektir**. Bu nedenle bu konuşmamda **Türkiye'nin altyapı tarihine** ağırlık vereceğim.”

İlhan TEKELİ

Tekeli, İ. “GEÇEN YÜZYILDA CUMHURİYETİN TÜRKİYE’DE BİR YAŞAM KALİTESİ VE ÜRETİM KAPASİTESİ İNŞA EDERKEN TÜRKİYE’NİN MEKANINI OLUŞTURMASININ ÖYKÜSÜ”, Açılış Konuşması, 19 Ekim 2023, Cumhuriyet’in 100. Yılında Bursa’da Kent ve Mimarlık Kongresi, Bursa Uludağ Üniversitesi.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Altyapı

İlhan Tekeli, bu konuşmasında Türkiye Cumhuriyeti'nin 100 yılını dört dönemde incelemiştir:

“I. CUMHURİYET KÖKTENCİ MODERNİST BİR PROJE OLARAK KURULUYOR (1923-1948)”

Köy Enstitülerinin Açıldığı Dönem (İlhan Hoca eğitim altyapısından bahsetmedi.)

“II. DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA CUMHURİYET POPÜLİST BİR MODERNİTE PROJESİNE DÖNÜŞÜYOR (1948-1980)”

Köy Enstitülerinin Kapatıldığı Dönem (Dolayısıyla bu olgudan da bahsetmedi.)

“III. 1980-2002 DÖNEMİNDE DÜNYA VE TÜRKİYE'DE YAŞANAN ÖNEMLİ DÖNÜŞÜMLER SONUCU POST MODERNİST/NEOLİBERAL ÇÖZÜMLERİN ÖNÜ AÇILIYOR (1980-2002)”

“IV. 2002-2023 DÖNEMİNDE POSTMODERNİST GELİŞME KÖKTENCİ MODERNİTE KARŞISINDA OLAN RENKLER KAZANARAK SÜRMÜŞTÜR”

Tekeli, İ. “GEÇEN YÜZYILDA CUMHURİYETİN TÜRKİYE'DE BİR YAŞAM KALİTESİ VE ÜRETİM KAPASİTESİ İNŞA EDERKEN TÜRKİYE'NİN MEKANINI OLUŞTURMASININ ÖYKÜSÜ”, Açılış Konuşması, 19 Ekim 2023, Cumhuriyet'in 100. Yılında Bursa'da Kent ve Mimarlık Kongresi, Bursa Uludağ Üniversitesi.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Altyapı

“I. CUMHURİYET KÖKTENCİ MODERNİST BİR PROJE OLARAK KURULUYOR (1923-1948)”

Köy Enstitülerinin Açıldığı Dönem

Yol şemalarının değişimi: “Yol şemalarının, ülkenin değişik bölgelerini limanlar aracılığıyla dış metropollere bağlayan ağaç şemasından, iç pazar bütünlüğünü sağlayan ağ şemalarına” dönüşmesi.

gerek ülke içi yerleşmelerde kurduğu fabrikalarla, Halkevleri ve Halkodalarıyla modernleşmenin ülke sathına yaygınlaştırılmaya çalışılması.

I. Dönemde Ülkenin Mekansal Yapısındaki Değişiklikler:

- Ankara'nın başkent ilan edilmesi
- demiryollarının geniş gözenekli de olsa, Ankara merkezli iç pazarı bütünleştiren bir ağa dönüşmesi
- Buna bağlı olarak nüfusun mekansal dağılım örüntüsünün değişmesi

Tekeli, İ. “GEÇEN YÜZYILDA CUMHURİYETİN TÜRKİYE’DE BİR YAŞAM KALİTESİ VE ÜRETİM KAPASİTESİ İNŞA EDERKEN TÜRKİYE’NİN MEKANINI OLUŞTURMASININ ÖYKÜSÜ”, Açılış Konuşması, 19 Ekim 2023, Cumhuriyet’in 100. Yılında Bursa’da Kent ve Mimarlık Kongresi, Bursa Uludağ Üniversitesi.

Altyapı

“II. DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA CUMHURİYET POPÜLİST BİR MODERNİTE PROJESİNE DÖNÜŞÜYOR (1948-1980)”

- 1) 1948 yılında **Karayolları Genel Müdürlüğünün** kurulması
- 2) 1954 yılında ise **DSİ Genel Müdürlüğünün** kurulması ve “Havza Amenajman Planları” yapılması, barajlar
- 3) Bölgesel santrallerle elektrik üretimine geçilmesi ve 1970 yılında **Türkiye Elektrik Kurumunun (TEK)** kurulması
- 4) Türkiye'nin sanayinin gelişmesinde, özel kesimin payının artırılmak istenmesi ve bu popülist modernite döneminde **Organize Sanayi Bölgelerinin** gelişmesi

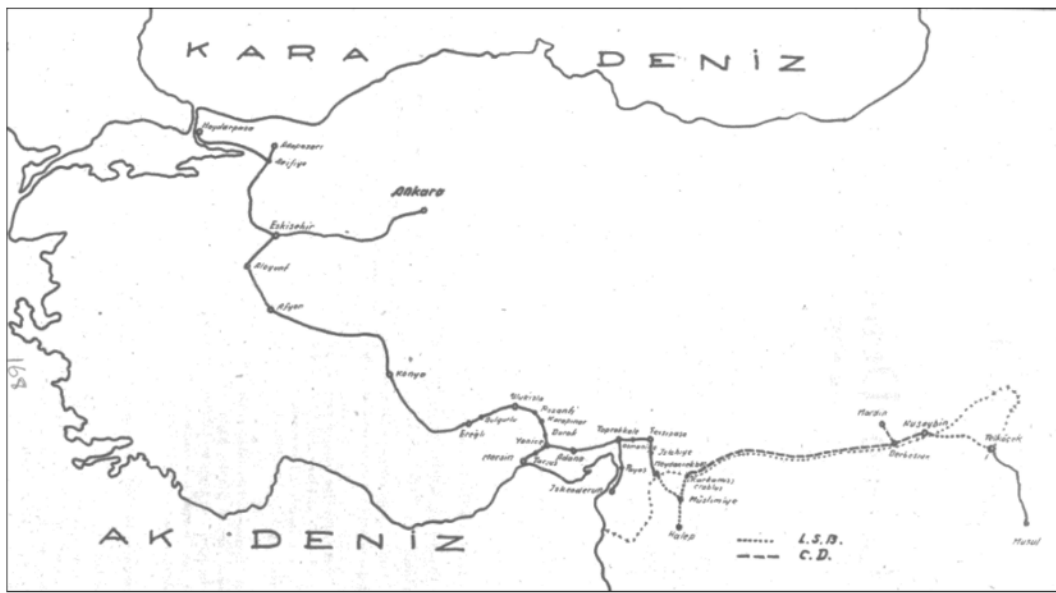
I. Dönemde Ülkenin Mekansal Yapısındaki Değişiklikler:

- Hızlı ve ucuz kentleşme,
- Gecekondu olgusunun ortaya çıkışı,
- Köyden kente göç,
- Özel sektör öncülüğünde bir sanayileşme politikası

Tekeli, İ. “GEÇEN YÜZYILDA CUMHURİYETİN TÜRKİYE’DE BİR YAŞAM KALİTESİ VE ÜRETİM KAPASİTESİ İNŞA EDERKEN TÜRKİYE’NİN MEKANINI OLUŞTURMASININ ÖYKÜSÜ”, Açılış Konuşması, 19 Ekim 2023, Cumhuriyet’in 100. Yılında Bursa’da Kent ve Mimarlık Kongresi, Bursa Uludağ Üniversitesi.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Ek. I. Anadolu- Bağdat Demiryolu ile Mersin- Tarsus- Adana Hattı.

Bozkurt, B. 2021. "Erken Cumhuriyet Dönemi Demiryollarının Millileştirilmesi: Anadolu Demiryolları Ve Mersin- Tarsus- Adana Hattının Satın Alınması". Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi- Journal of Turkish Researches Institute. 71, (Mayıs- May 2021). 679- 702

OSMANLI DÖNEMİ DEMİRYOLLARI

**BATI ANADOLU
DEMİRYOLLARI:**
1856
İZMİR- AYDIN
1863
İZMİR-KASABA

**RUMELİ(ŞARK)
DEMİRYOLLARI:**
1869

**ANADOLU VE
BAĞDAT
DEMİRYOLLARI**
1871

**FİLİSTİN/
YEMEN
DEMİRYOLLARI**
1889

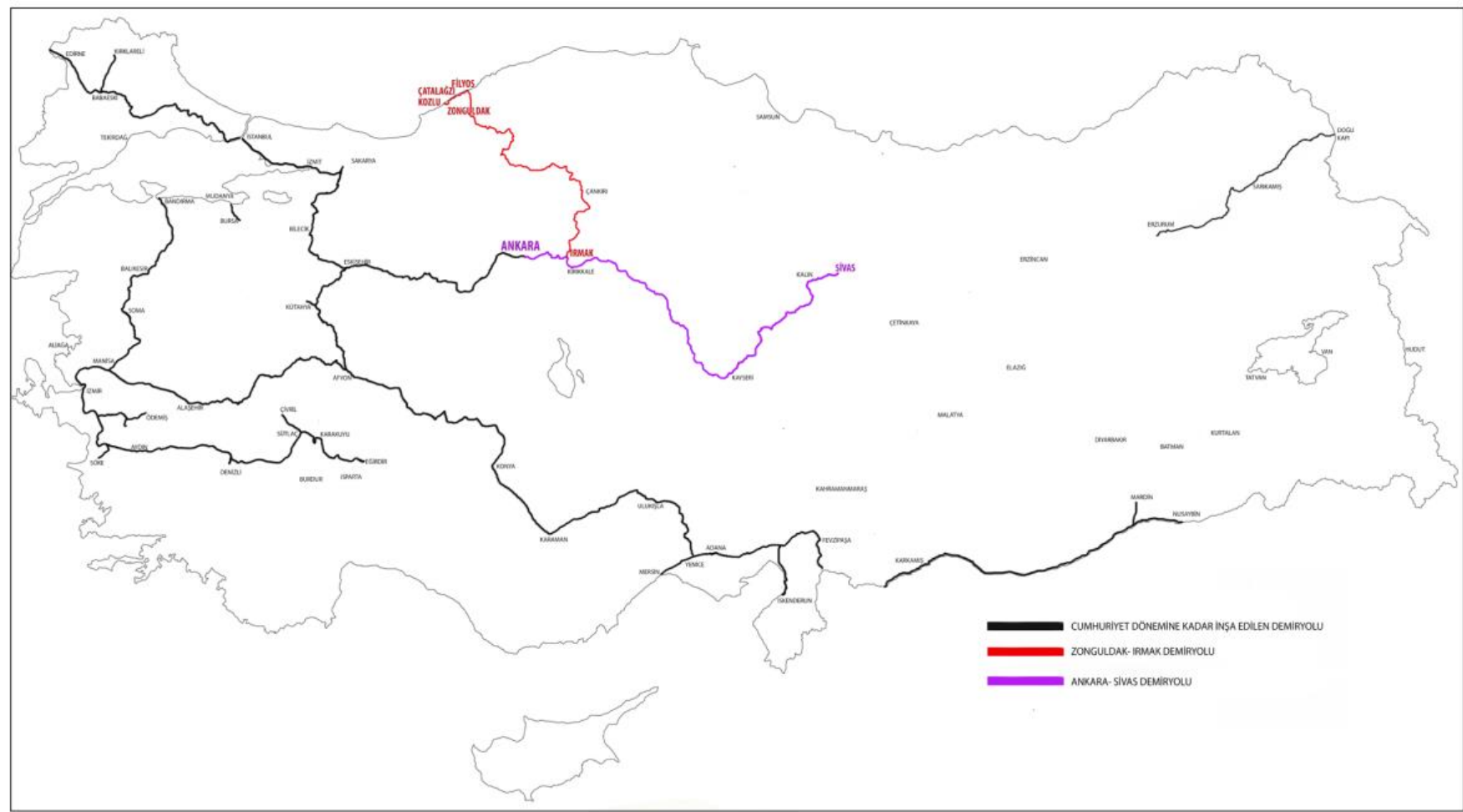
**HİCAZ
DEMİRYOLU**
1900

Şekil 3.12 Osmanlı dönemi demiryolları.

EKİZOĞLU, G. 2012. DEMİRYOLU YERLEŞKELERİNİN ENDÜSTRİYEL MİRAS OLARAK KORUNMA SORUNLARI: İZMİR- AYDIN HATTI ÜZERİNDEKİ DEMİRYOLU YERLEŞKELERİ ÖRNEĞİ, Dokuz Eylül Üniversitesi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Şekil 7. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde, Cumhuriyet'ten önce inşa edilen demiryolları ile Erken Cumhuriyet döneminde inşa edilen Ankara-Sivas ve Zonguldak-Irmak demiryolları (Pafta hazırlanırken Türkiye Devlet Demiryolları'nın resmi web sitesinde yayınlanan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları haritası altlık olarak kullanılmıştır.) / *Within the borders of the Republic of Türkiye, railways built before the Republic period and Ankara-Sivas and Zonguldak-Irmak railways built during the Early Republic period (Republic of Türkiye State Railway Map published on its official website is used as template during the preparation of sheets)*

Akbulut, E. & Tanyeli, G. (2023). ZONGULDAK KÖMÜR HAVZASI'NDA DEMİRYOLLARI VE KOZLU İSTASYONU . TÜBA-KED Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi , 0 (27) , 85-104 . DOI:

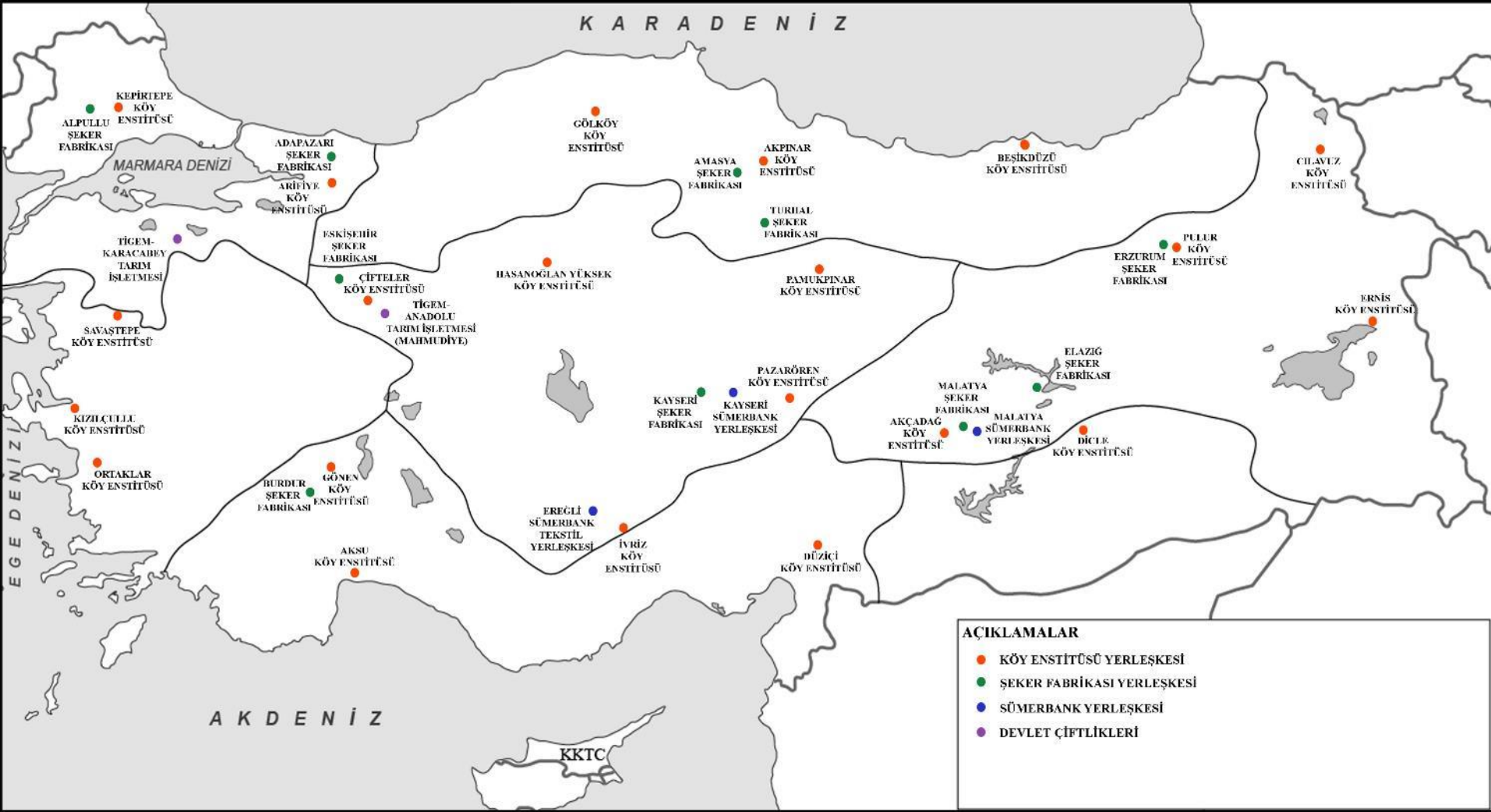
10.22520/tubaked.1135602

TCDD Yolcu Taşıma Haritası

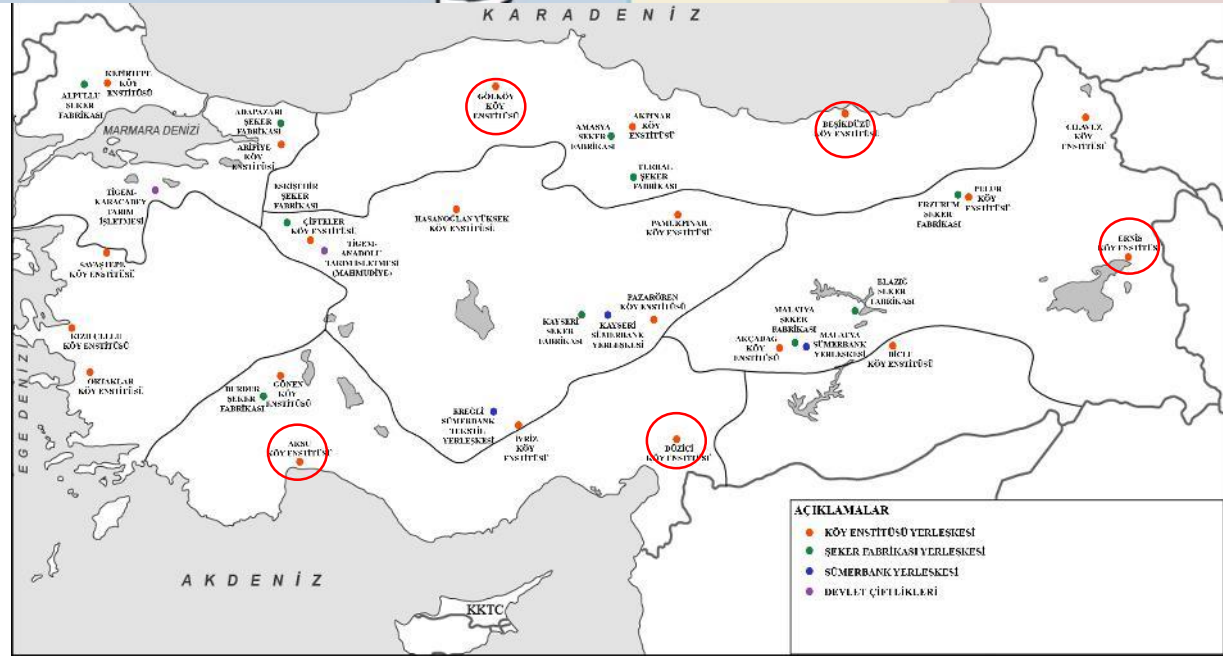
TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

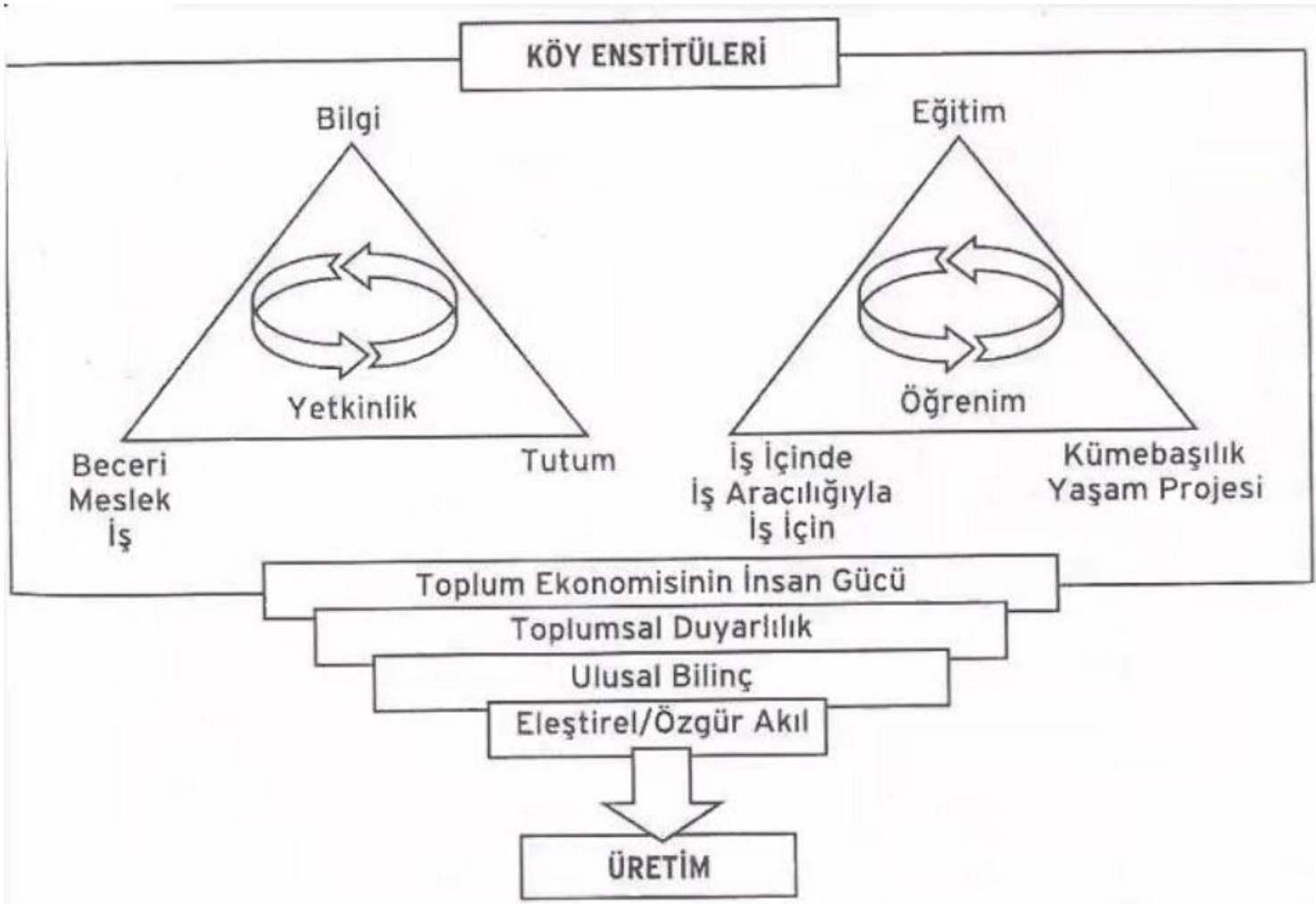
AÇIKLAMALAR	
●	KÖY ENSTİTÜSÜ YERLEŞKESİ
●	ŞEKER FABRİKASI YERLEŞKESİ
●	ÇÖMBERBANK YERLEŞKESİ
●	DEVLET ÇİFTLİKLERİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Köy Enstitüleri ne idi? Türkiye Cumhuriyeti'ne nasıl bir altyapı sağladı?

- Köy Öğretmen Kursları ve Köy Öğretmen Okullarının bir devamı olarak 17 Nisan 1940 yılında düzenlenen yasayla başlatılmış olan **bir kırsal modernleşme projesidir.**
- Köy Enstitülerinde yetişen köy öğretmenleri aracılığıyla ile öğrencilerin ve köylülerin yalnızca temel dersler ve okuma-yazma eğitimi bağlamında değil, aynı zamanda geleneksel sanat, zanaat, tarım ve **yapıcılık** alanlarının modern olarak ele alınışları bağlamında eğitilmesi hedeflenmekte idi. (Yapıcılık eğitimi ile ilgili bir müfredat ve sistem kurulmuştur.)
- Aynı zamanda, getirilen bu yeni sistem ile bazı Köy Enstitülerinde köylere yalnızca öğretmen değil sağlık görevlileri de yetiştirilmiş; bu şekilde köylerin sağlık hizmetleri açısından da modern bir yapıya kavuşması amaçlanmıştır.
- Büyük oranda demiryolunun beslediği mekansal altyapıya bağlı gelişmiş modernleşme projeleridir.

Şekil 2.11. Köy Enstitüleri sistemi (Kemal Kocabaş arşivi)

Yeşiltepe, D. (2022). *Modernleşmenin Kırsaldaki İzleri: Köy Enstitüleri Yerleşkelerinin Miras Değerleri ve Korunmaları Üzerine Bir Çalışma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

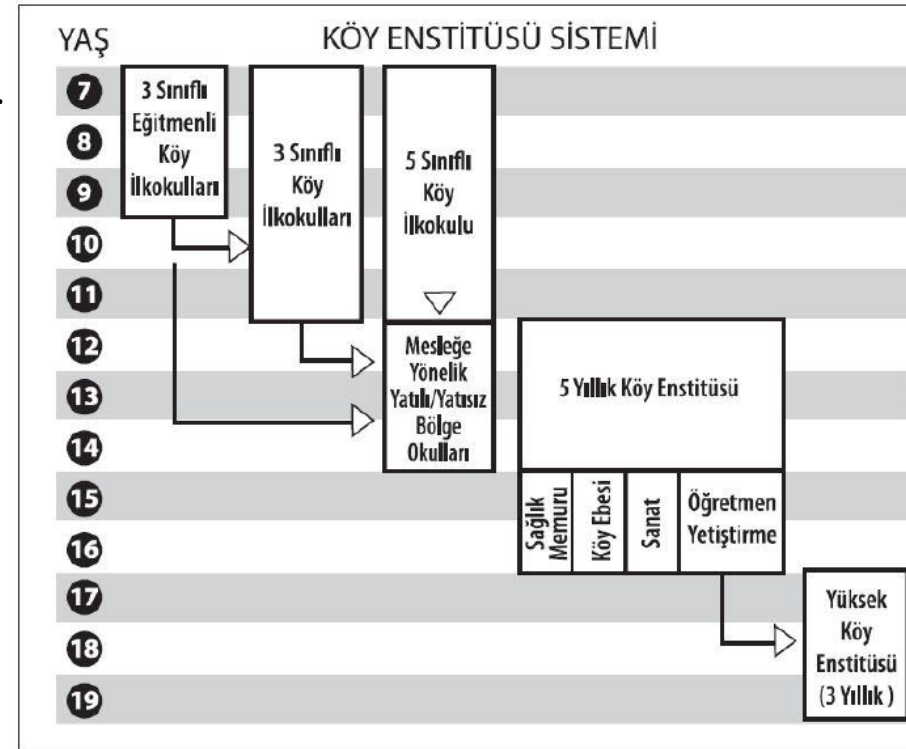
Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Aynı zamanda Köy Enstitüleri:

- Büyük oranda demiryolunun beslediği mekansal altyapıya bağlı gelişmiş modernleşme projeleridir.
- 2. Dünya Savaşı'nın başladığı ve sürdüğü yıllarda, oldukça zor koşullar altında kurulmuşlardır.
- Kuruluş dönemleri tamamlanmadan kapatılmışlardır.
- 1940'ta başlayan ve 1954'te tüm enstitülerin ilköğretmen okuluna dönüştürülmesiyle son bulan bu kırsal modernleşme projesi, henüz kuruluş dönemi bile tamamlanamadan kapatılmış olmasına rağmen, yetiştirdiği öğretmenler, sağlık görevlileri, sanatçılar, yazarlar ve çeşitli kamu görevlileri sayesinde etkili bir proje olmuştur.

Köy Enstitüleri, neden Cumhuriyet'in ikinci yüzyılındaki mimarlık eğitiminin yeniden tartışılması için bir zemin oluşturabilir?

- Çünkü Köy Enstitüleri -günümüzde olduğu gibi zor koşullar altında- yapılaşma ve peyzajı bir hayatta kalma aracı olarak tasarlayabilmiş ve dönüştürmüştür.
- **“Yaparak öğrenme” odaklı yapıcılık eğitimine** ve bu eğitimin içindeki faaliyetlerin **kamu ihtiyacı ve yararı doğrultusunda planlanmasına** iyi bir örnek oluşturur.
- Mimari yarışmalar aracılığıyla mimarlar, öğretmenler, öğrenciler ve köylülerin katkılarıyla **kolektif olarak üretilmiş mekanlarla sonuçlanan bir yapılaşma mekanizması** kurmuşlardır.
- Köy Enstitüleri bağlamında nitelikli bir düşünsel ve mekansal altyapı sunulabilmiştir.

Şekil 2.12. Köy Enstitüleri eğitim sistemi (Türkoğlu, 2000)

Yeşiltepe, D. (2022). *Modernleşmenin Kırsaldaki İzleri: Köy Enstitüleri Yerleşkelerinin Miras Değerleri ve Korunmaları Üzerine Bir Çalışma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Köy Enstitülerinin Mekansal Altyapısı

Köy Enstitüleri yerleşkelerinin kuruluşu 1940-48 yılları arasında, yani İkinci Dünya Savaşı'nın sürmekte olduğu dönemde ve hemen sonrasında gerçekleşmiştir. Her bir enstitü yerleşkesinin oluşumu, aşağıdaki mimari projelendirme ve uygulama süreçlerinden tümünü içermektedir:

1. Halihazırda var olan veya 1936-40 döneminde açılan eğitim kursları kapsamında inşa edilmiş yapıların yeniden işlevlendirilerek kullanılması;
2. 1940 yılında 12 adet Köy Enstitüsü yerleşkesinin projesini elde etmek için, 1941 yılında Hasanoğlan Köy Enstitüsü yerleşkesi için, 1943 yılında ise 2 adet Köy Enstitüsü için açılmış olan mimari proje yarışmaları sonucunda projelerin elde edilmesi ve etaplar halinde uygulama yapılması (Tablo 1);
3. 1942-47 yılları arasında Hasanoğlan Köy Enstitüsü Yapı Kolu Başkanı olarak görev yapmış olan Mimar Mualla Eyüboğlu'nun projelendirmesi yoluyla yerleşke projesinin elde edilmesi;
4. Yerleşke kuruluşu sırasında ortaya çıkan acil ihtiyaçlar ve gereklilikler doğrultusunda –projelendirme süreçleri tam olarak bilinemeyen; buna karşın idareciler, öğretmenler ve yapı ustalarının bilgisi ve görgüsüne dayanılarak; geleneksel yapı tipolojileri ve tekniklerinin ihtiyaçlara göre yorumlanması ile yapılar inşa edilmesi (Kıvılcım Çorakbaş, 2019).

Bunlara ek olarak, bazen yarışmalarda birinci ödülü kazanan mimarlardan proje değişikliği istenmiştir.

Sonuç olarak, yarışma projelerinin hiçbiri tamamen uygulanamamış, büyük çoğunluğu yüzde elliden az bir şekilde uygulanmıştır.

Günümüze yarışma projelerine göre inşa edilmiş özgün enstitü yapılarından ulaşanlar olmuştur ve her yerleşkede bu sayı çeşitlilik göstermektedir. Bu yapılar genellikle 2000'li yıllarda kültür varlığı olarak tescillenmişlerdir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

tohum, çift ve irat hayvanları, cins fidan gibi istihsal vasıtaları da devletçe parasız olarak verilir.

Köy öğretmenlerinin tayin edildikleri okullara, köy hududu içindeki ziraat işlerine elverişli araziden köy kanununa göre öğretmenin ve ailesinin geçimine, okul talebesinin ders tatbikatına yetecek miktarda arazi tahsis edilir. Öğretmenlerin okul namına meydana getirdikleri her türlü işletmelerdeki mahsul, hayvan ve binalar kuraklık, sel, yangın, çok hasar yapan nebat ve hayvan hastalıkları ve bilümmü cevvi hadiseler gibi sebeplerle ziyana uğradıkları takdirde işletmeyi yeniden tesis maksadıyla ve Maarif Vekilliği bütçesinden zamanında okul namına zarar ve ziyamı karşılayacak bir yardım yapılır.

Köy öğretmenlerinin tayin edilecekleri okulların binaları ve öğretmen evleri Maarif Vekilliğince verilecek plânlara göre köy kanununa tevfikân, köy ihtiyar heyetleri tarafından yaptırılır. Öğretmenin ikametine tahsis edilen evden kira alınmaz. Köy enstitülerinden mezun öğretmenler için Maarif Vekilliği tarafından, hükmi şahsiyeti haiz «Köy öğretmenleri tekaüt sandığı» ve «Köy öğretmenleri sağlık ve ictimâî yardım sandığı» teşkil edilir. Bu

Kayseri-Pazarören Köy Enstitüsünün 1 ve 2 No. binaları

memuriyetlerine ve müesseselerine tayin edilemezler. Bu gibilerin kendilerinden veya kefillerinden müessesede buldukları zamana ait masrafın iki misli alınır.

Köy enstitülerinden mezun öğretmenler, tayin edildikleri köylerin her türlü öğretim ve eğitim işlerini görürler. Ziraat işlerinin fennî bir şekilde yapılması için bizzat meydana getirdikleri örnek tarla, bağ ve bahçe, atelye gibi tesislerle köylülere rehberlik eder ve köylülerin bunlardan istifade etmelerini temin ederler.

Köy enstitülerinden mezun olanlara, Maarif Vekilliği bütçesinden ve bir defaya mahsus olmak üzere vazifeye başladıkları ay içinde zati techizat bedeli verilir. Bu öğretmenlere ayrıca istihsale yararıcı aletler, islah edilmiş

Samsun : Lâdik - Akpınar Köy Enstitüsü binaları

Maarif Vekilliği. (1944). *Köy Enstitüleri II*. Ankara: Maarif Matbaası.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Tablo 1 Köy Enstitüleri yerleşkelerinin mimari projelerinin elde edilmesinde çalışmış mimarlar ve – bilinebildiği kadarı ile- ekipleri.

Projenin elde edildiği biçimi	Enstitü Adı	Mimar Adı
1940'ta Açılan Yarışma	Malatya-Akçadağ	Ahsen Yapanar, Asım Mutlu
	Trabzon-Beşikdüzü	Ahsen Yapanar, Asım Mutlu
	Kayseri-Pazarören	Ahsen Yapanar, (Asım Mutlu?)
	Antalya-Aksu	Asım Mutlu, Ahsen Yapanar
	Kastamonu-Gölköy	Asım Mutlu , (Ahsen Yapanar?)
	Kırklareli-Kezirtepe	Emin Onat, Leman Tomsu
	Eskişehir-Çifteler	Emin Onat, Leman Tomsu
	Kocaeli-Arifiye	Recai Akçay (Celal Biçer ve Reşat San?)
	Adana-Düziçi	Recai Akçay (Celal Biçer ve Reşat San?)
	İsparta-Gönen	Celal Biçer, (Recai Akçay ve Reşat San?)
	Balıkesir-Savaştepe	Tahir Tuğ
	Samsun-Ladik (Akpınar)	Leyla A. Turgut
1941'te Açılan Yarışma	Ankara-Hasanoğlan	Kemal Ahmet Aru, Orhan Safa, Adnan Kuruyazıcı
1943'te Açılan Yarışma	Sivas-Pamukpınar	Emin Necip Uzman, Mukbil Gökdoğan, E. Asım Kömürçüoğlu
	Konya-İvriz	Emin Necip Uzman, Mukbil Gökdoğan, E. Asım Kömürçüoğlu
Mualla Eyüboğlu projesi	Erzurum-Pulur	Mualla Eyüboğlu
	Aydın-Ortaklar	Mualla Eyüboğlu
Var olan yapıların kullanılması	İzmir-Kızılçullu	-
	Kars-Cılavuz	-
Bilinmeyen	Van-Erciş	-
	Diyarbakır-Dicle	?

Karabey Aydoğan Arşivi.

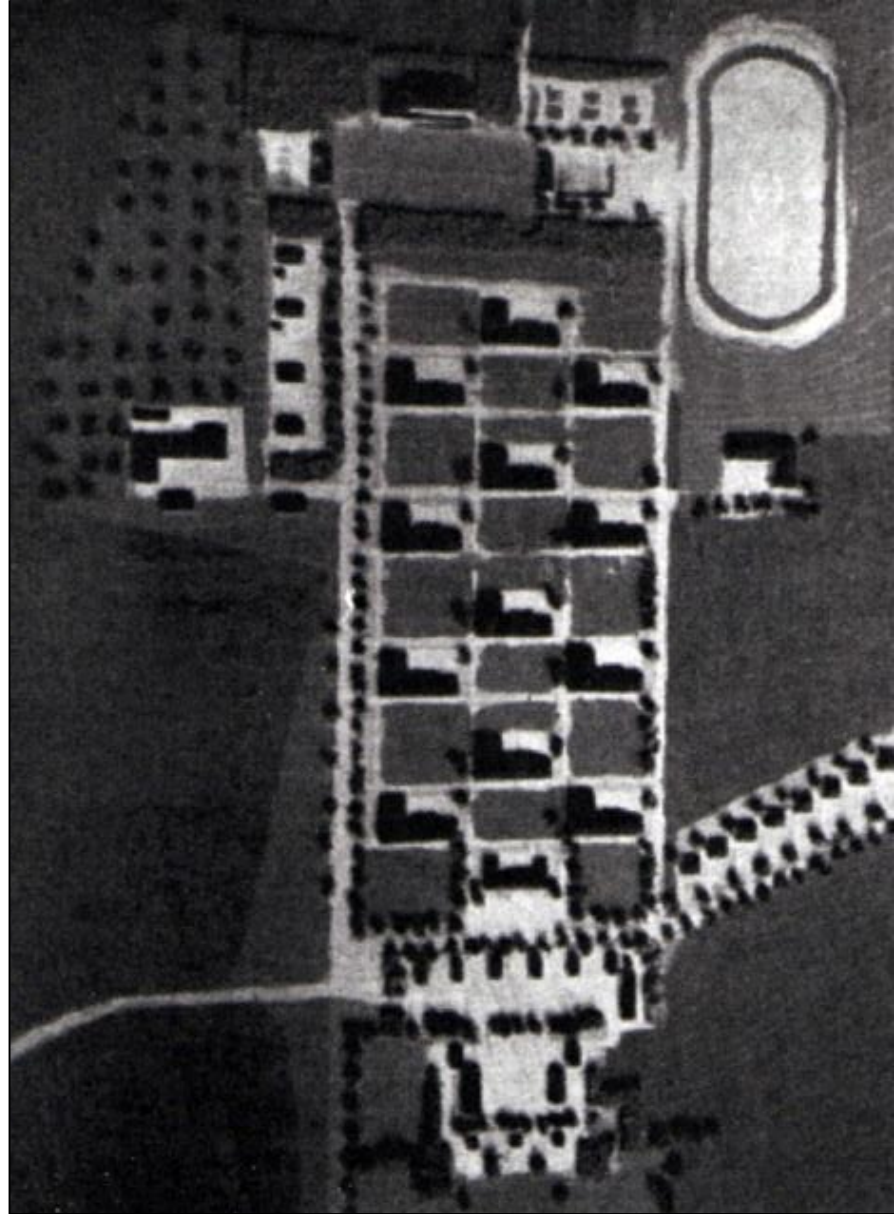
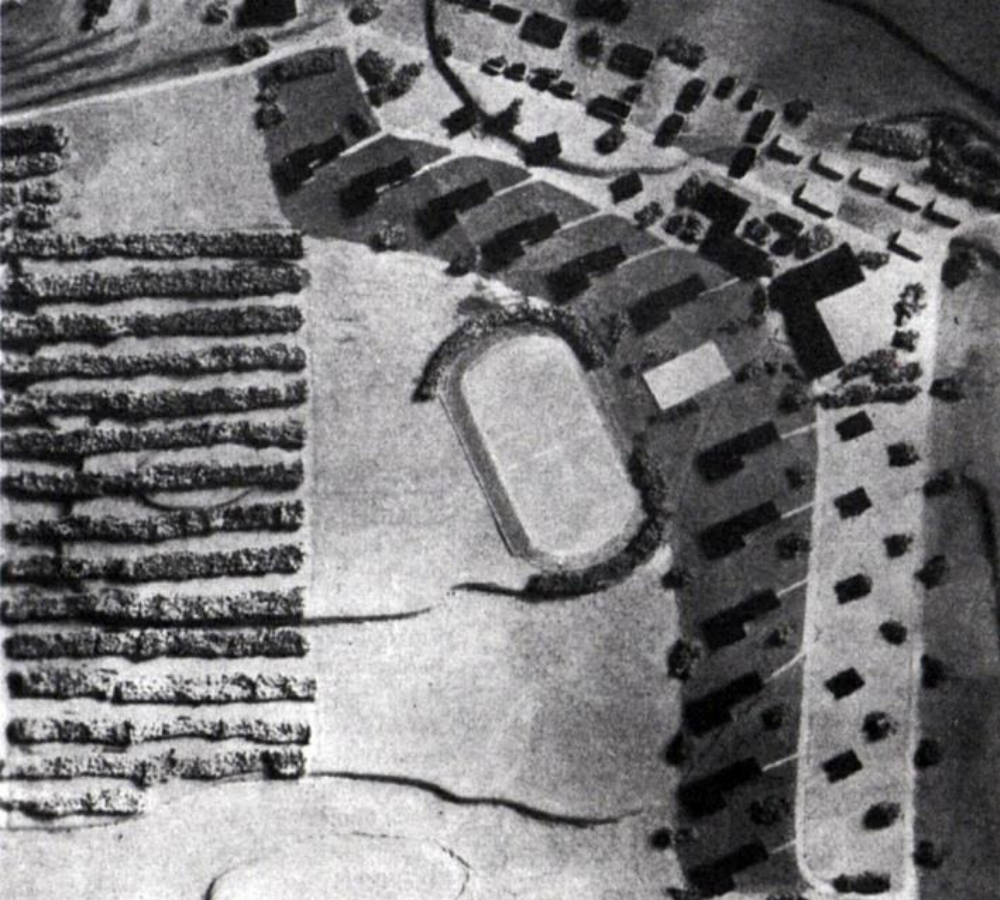
TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ
Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

	Mimar	Doğum yeri ve tarihi	Mezun olduğu okul	Mezuniyet Yılı	Görev aldığı kurumlar
1	Eyüp Asım Kömürcüoğlu		Berlin Technische Hochschule Mimarlık Fakültesi'nden birincilikle mezun olmuştur.	1937	Uzun yıllar İstanbul Teknik Üniversitesi'nde akademisyen olarak hizmet vermiştir. Akademik kimliğinin yanı sıra mimari proje yarışmalarında aldığı ödüller de bulunmaktadır. Bunlara 1943 yılında Erzincan Abidesi yarışmasında üçüncülük (Hakkı Atamulu ile birlikte), 1943 tarihli Ankara Telefon Santrali yarışmasında mansiyon (Leman Tomsu ile birlikte), 1945 yılında Gaziantep Ticaret ve Sanayi Odası yarışmasında mansiyon, 1945 yılında Adana Seyhan Adalet Sarayı yarışmasında mansiyon ödülleri örnek verilebilir.
2	Recai Akçay	1909, Bartın	GSA	1931	1931-33 Ernst Egl'i'nin ofisi, Mersin, Manisa ve İzmit Belediyeleri'nde mimar, 1938-41 Ankara Hukuk Fakültesi binasını gerçekleştirmiş, 1941-45 serbest mimar, 1945 Bayındırlık Bakanlığı Şehircilik Fen Heyeti, sonrasında İller Bankası
3	Celal Biçer		GSA	1933	Serbest mimar
4	Emin Onat	1908, İstanbul	Eidgenössische Technische Hochschule Zürich (ETH Zürich)	1934	1937-Doçent-Yüksek Mühendis Mektebi (İTÜ), Profesör-İTÜ
5	Leman Tomsu	1913	GSA	1934	1941- Yüksek Mühendis Mektebi (İTÜ), Emin Onat'ın asistanı
6	Tahir Tuğ		GSA	1934	Maarif Vekilliği Mimarlık Bürosu, "Yapı Mimari, Güzel Sanatlar Fikir-Kültür Dergisi"ni çıkaranlardan
7	Orhan Safa		GSA	1935	Doçent-Yüksek Mühendis Mektebi (İTÜ), 1950-Profesör-İTÜ.

					Onat'ın asistanı
6	Tahir Tuğ		GSA	1934	Maarif Vekilliği Mimarlık Bürosu, "Yapı Mimari, Güzel Sanatlar Fikir-Kültür Dergisi"ni çıkaranlardan
7	Orhan Safa		GSA	1935	Doçent-Yüksek Mühendis Mektebi (İTÜ), 1950-Profesör-İTÜ.
8	Adnan Kuruyazıcı		GSA	1935	Gaziantep Belediyesi, İnhisarlar İdaresi mimari bürosu, Yıldız Yüksek Teknik Okulu'nda (sonrasında Yıldız Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi ve YTÜ) öğretim üyesi, 1967-69 yıllarında Elazığ Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi kurucu dekanı.
9	Ahsen Yapanar	1910, İstanbul	Güzel Sanatlar Akademisi (GSA)		GSA'da Asistan ve Profesör, 1958 yılında Mahmut Bilen, Adnan Kuruyazıcı, Emin Necip Uzman ve İrfan Bayhan ile Birleşmiş Mimarlar (BM) adı altında bir ortaklık
10	Asım Mutlu	1912, İstanbul	GSA	1936	1940-GSA-Asistan, 1969-GSA-Profesör
11	Emin Necip Uzman		GSA	1936	İTÜ-Holzmeister'ın asistanı, 1945'te Yıldız Teknik Okulu'nda göreve başladı, sonrasında Profesör-Yıldız Teknik Üniversitesi
12	Mukbil Gökdoğan				İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin kurucu öğretim üyelerinden
13	Kemal Ahmet Aru	1912, İstanbul	GSA	1937	1940-Asistan- Yüksek Mühendis Mektebi (İTÜ), Doçent-1942, Profesör-1951
14	Leyla A. Turgut	1911, İstanbul	GSA	1939	GSA- Volhörser'in asistanı, Maarif Vekilliği (Milli Eğitim Bakanlığı) Mimarlık Bürosu, Serbest mimar
15	Mualla Eyüboğlu	1335 (Hicri), Aziziye	GSA	1942	Hasanoğlu Köy Enstitüsü Yapı Kolu Başkanı (1942-45?)

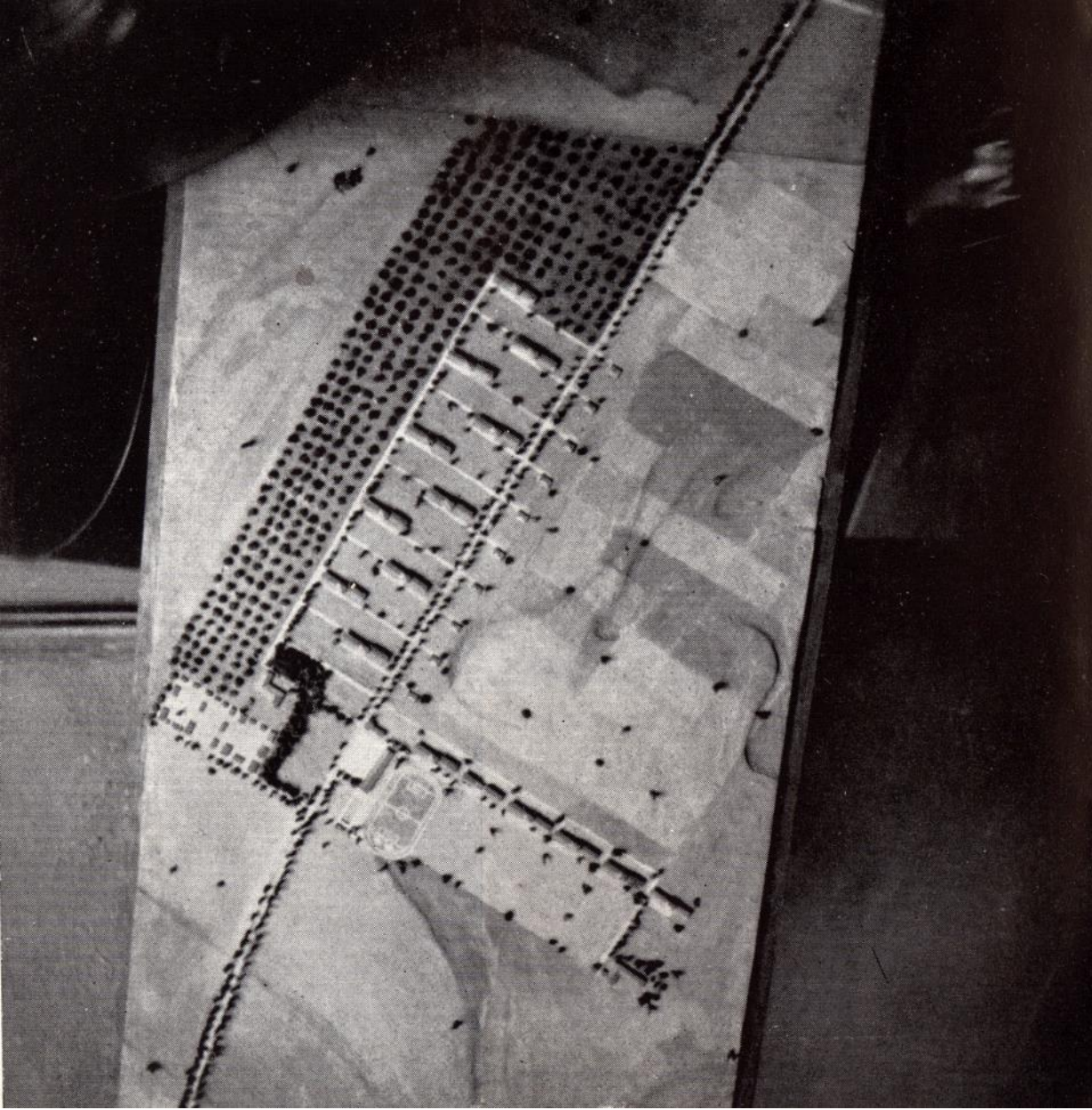
TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Köy Enstitüleri için açılan yarışmalardan üst solda Ladik Akpınar Köy Enstitüsü Mimari Proje Yarışması maketi (Yüksek Mimar Leyla A. Turgut) ve üst sağda Isparta Gönen Köy Enstitüsü Mimari Proje Yarışması maketi (Yüksek Mimar Celal Biçer)

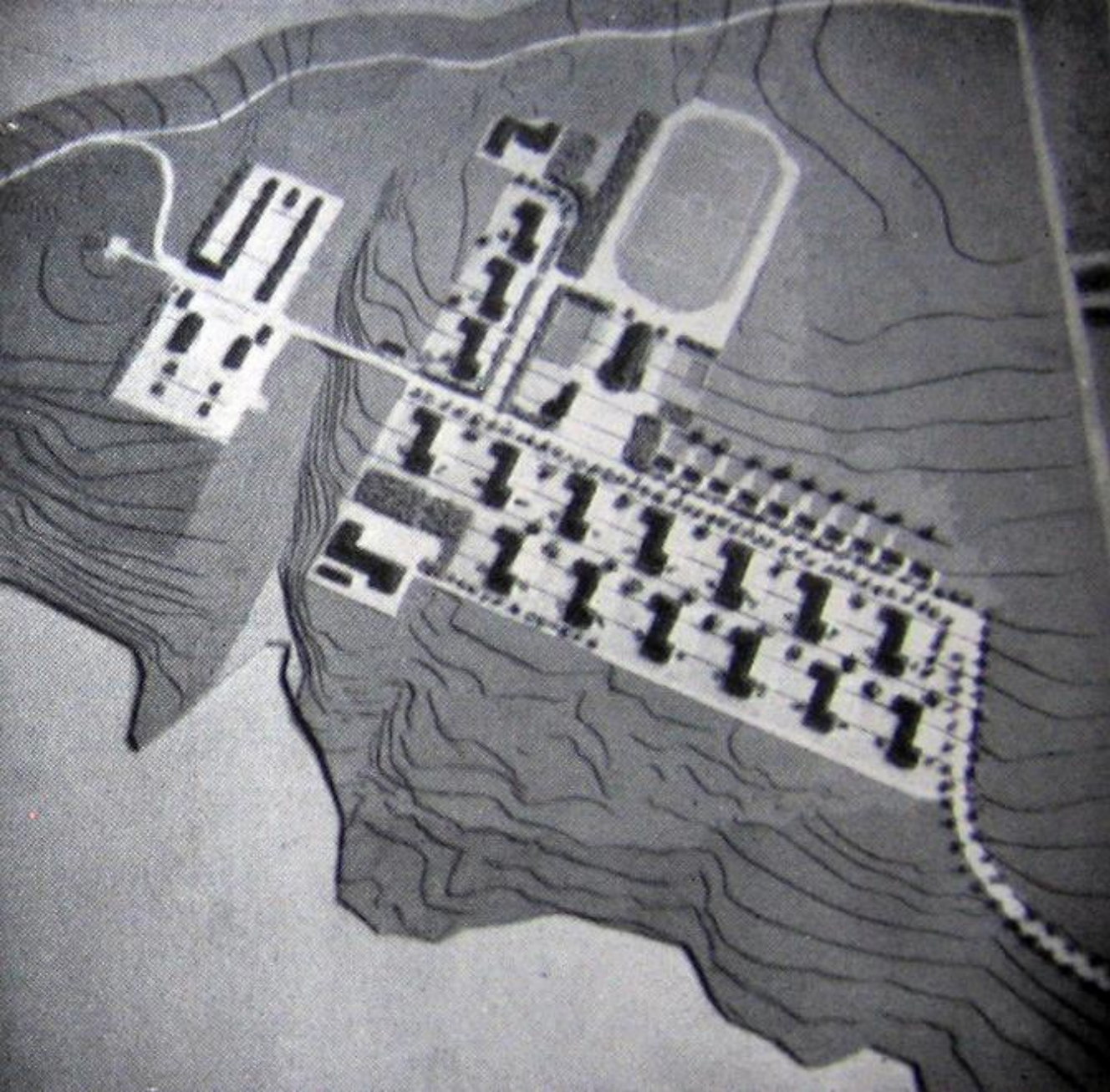
Kaynak: Yıldız Keskin, Köy Enstitüleri İçin Açılan Mimari Proje Yarışması ve Sonrası”, Düşünen Tohum Konuşan Toprak, Cumhuriyetin Köy Enstitüleri, 1940-1954, Suna ve İnan Kiraç Vakfı İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2012, s. 117.

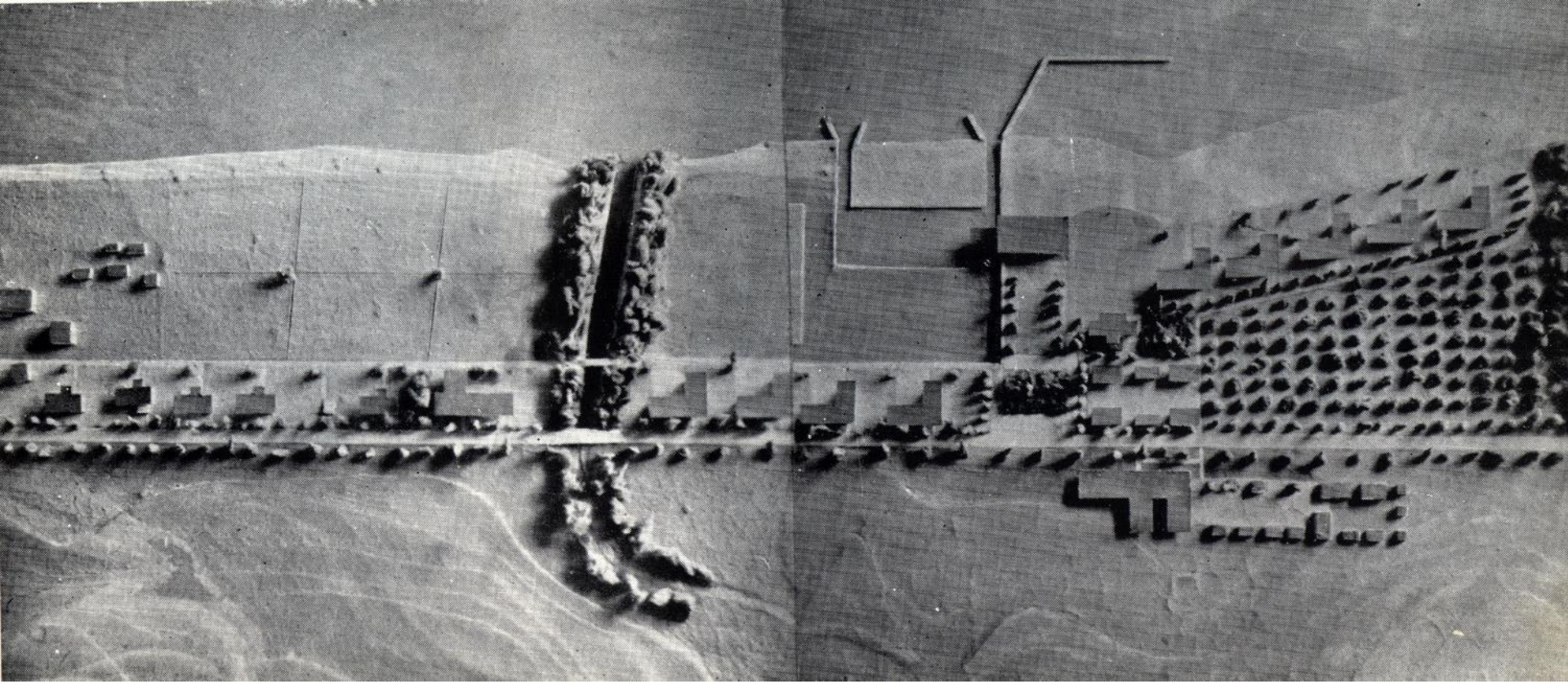
Akçadağ Köy Enstitüsü Maketi (Ahsen Yapanar) Kaynak: Maarif Vekilliği. (1944). Köy Enstitüleri II. Ankara: Maarif Matbaası

Antalya - Aksu Köy Enstitüsü Maketi (Asım Mutlu) Kaynak: Maarif Vekilliği. (1944). *Köy Enstitüleri II*. Ankara: Maarif Matbaası.

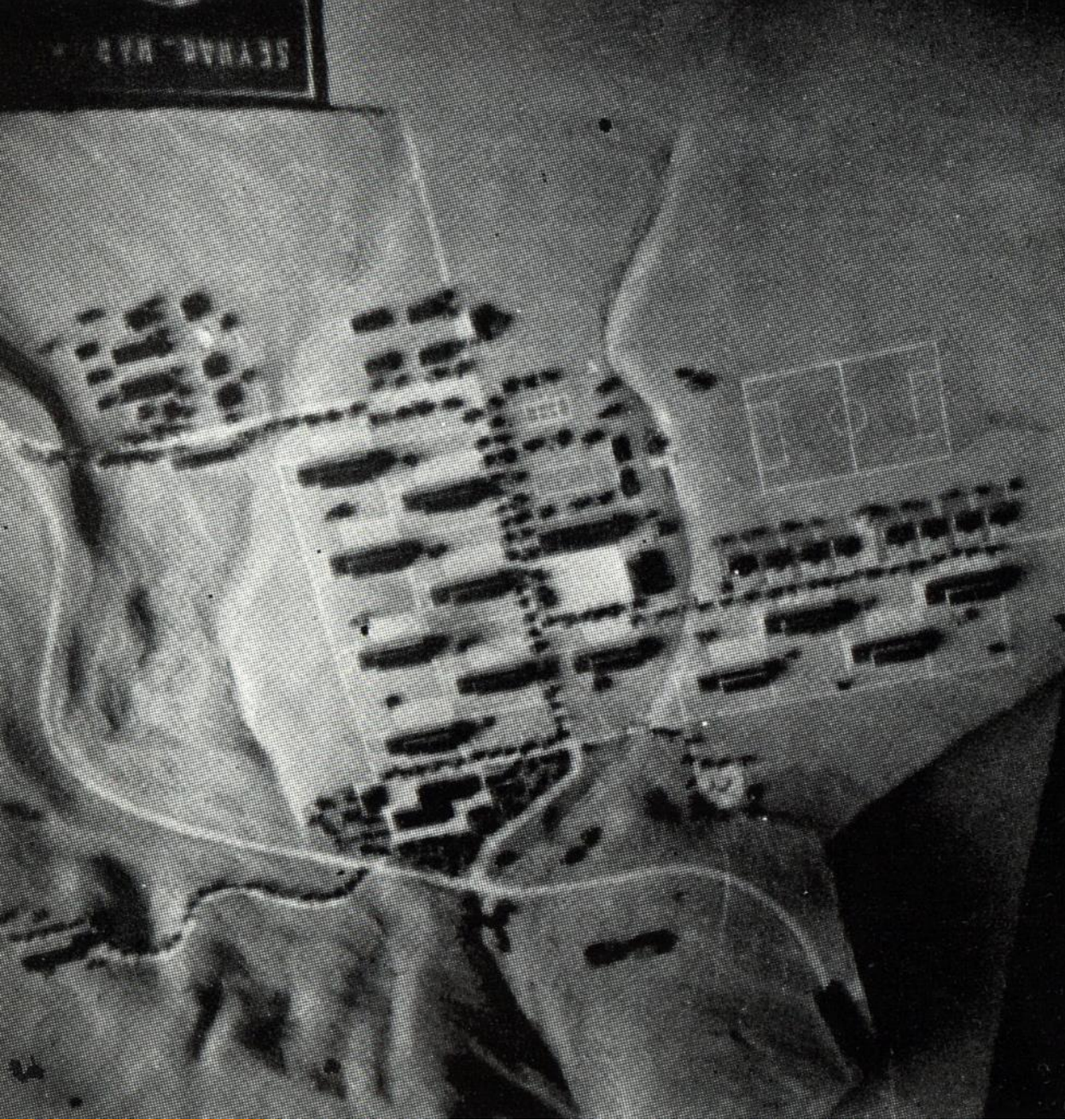

Kocaeli – Arifiye Köy Enstitüsü
Maketi (Recai Akçay)
Kaynak: Maarif Vekilliği. (1944). *Köy Enstitüleri II*. Ankara: Maarif Matbaası.

Trabzon – Beşikdüzü Köy Enstitüsü Maketi (Ahsen Yapanar)

Kaynak: Maarif Vekilliği. (1944). *Köy Enstitüleri II*. Ankara: Maarif Matbaası.

Osmaniye (Adana) – Düziçi Köy Enstitüsü Maketi (Recai Akçay)

Kaynak: Maarif Vekilliği. (1944). *Köy Enstitüleri II*. Ankara: Maarif Matbaası.

Kastamonu Gökoy Köy Enstitüsü
Maketi (Asım Mutlu)

Kaynak: Maarif Vekilliği. (1944). *Köy Enstitüleri II*. Ankara: Maarif Matbaası.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Balıkesir – Savaştepe Köy Enstitüsü Maketi
(Tahir Tuğ)

Kaynak: Maarif Vekilliği. (1944). *Köy Enstitüleri II*. Ankara: Maarif Matbaası.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

MEK-12

10-11 KASIM
2023

10-11 KASIM
2023

10-11 KASIM
2023

Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü

10 Kasım 1975, Saygı Nöbeti

Kaynak: Abdullah Taşçıoğlu, 2014, “Yaşamak için üretim, üretim için bilgi, bilgi için eğitim”, İçinde Aydınlanma Yazıları, Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği, Hazırlayan: Kemal Kocabaş, İzmir, 244.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü

Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü

Öğretmen evleri

Fotoğraf: Figen Kivılcım Çorakbaşı, 2013 ve Eski Fotoğraf

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Çok amaçlı Salon, Mimar: Mualla Eyüboğlu?

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

MEK-12

Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü

Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü

Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü

Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü

Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü

MUALLA EYÜBOĞLU 1 – EYÜBOĞLU AİLESİNİN BİR ÜYESİ

Mehmet Rahmi Eyüboğlu – Lütfiye Eyüboğlu

Sabahattin Eyüboğlu
(1908-1973)
Yazar, akademisyen,
çevirmen

Bedri Rahmi Eyüboğlu
(1911-1975)
ressam
eşi Eren Eyüboğlu
oğlu Mehmet Eyüboğlu
gelini Hughette E.

**SABAHATTİN E. VE
BEDRİ RAHİMİ E.
ARŞİVLERİ**

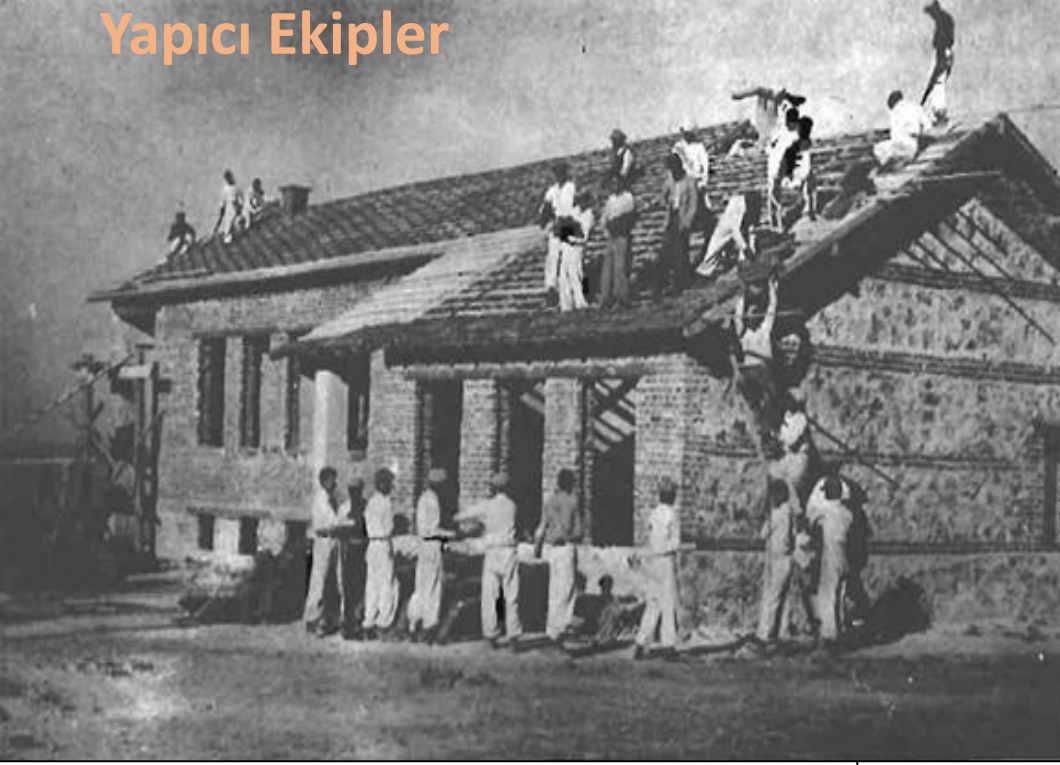
F. Nezahat Eyüboğlu
(1914-...)
eşi Mahmut Goloğlu
(1915-1982)
TBMM 9,10,11.
dönem milletvekili,
tarihçi.
çocukları var.

Mualla Eyüboğlu
(1917-2009)
Mimar,
restorasyon
uzmanı
eşi Robert
Anhegger
(...-2001)
Türkolog,
İstanbul Goethe
Enstitüsü
Müdürü,
akademisyen.

Mustafa Eyüboğlu
(1920-...)
Arifiye Köy Enstitüsü
Tarım Öğretmeni
kızı Şirin Eyüboğlu
damadı Tayfun
Kozinoğlu

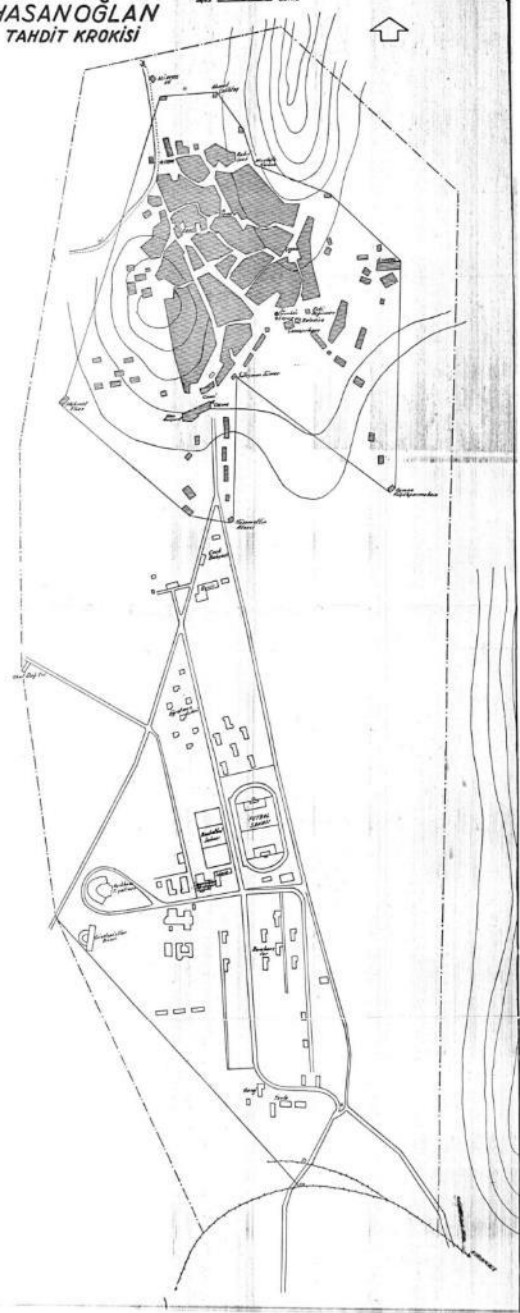
**MUALLA E. VE
ROBERT ANHEGGER
ARŞİVLERİ**

Yapıcı Ekipler

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Kemal Ahmet Aru, Orhan Arda ve Adnan Kuruyazıcı tarafından hazırlanan HKE yerleşkesi projesi, vaziyet planı.

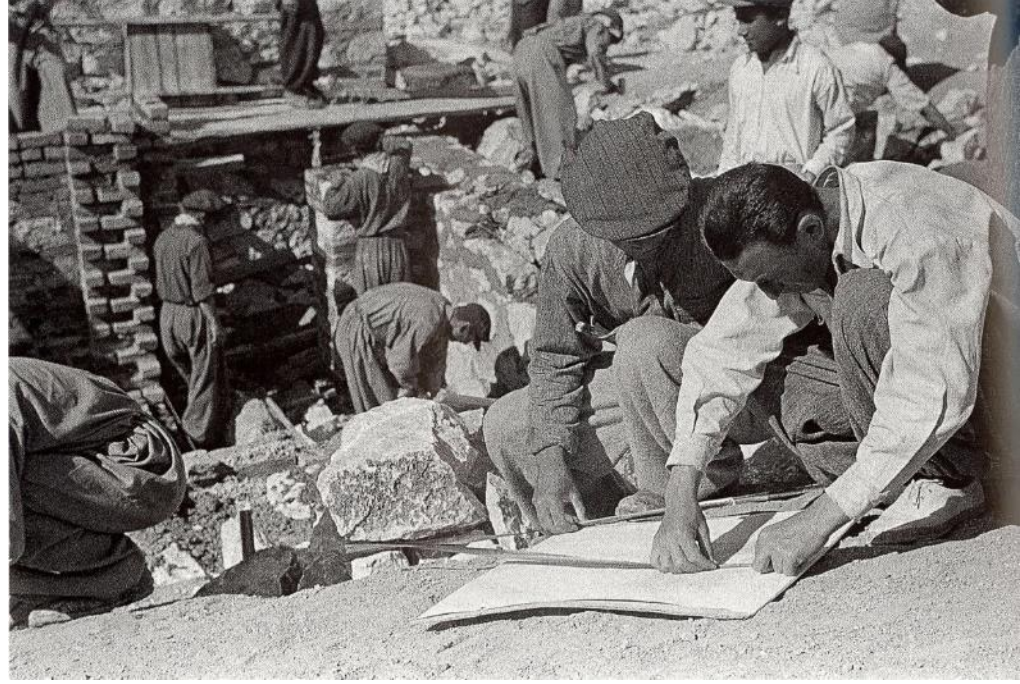
Ankara Hasanoğlan Köy Enstitüsü

1941 Yılı sonunda beş atölye binası, beş derslik binası, iki malzeme deposu, santral, yemekhane ve mutfak, ambar inşa edilmiştir.

1942 Yılında ise iki okul binası, bir ek yatakhane, on adet öğretmen evi, kümes ve ahır yapılmış, idare binasının inşaatına da başlanmıştır.

Mimar Mualla Eyüboğlu'nun ifadesine göre, 1943 yılında, kendisi Hasanoğlan Köy Enstitüsü'ne ilk geldiğinde Enstitüde altı ayda 20 bina inşa edilmiştir. 1943 Yılı sonunda idare binası, başka bir yatakhane, büyük marangozhane, ek bir büyük santral, atölye, garaj, iki tuvalet, iki ahır ve kümes tamamlanmıştır.

(Çakıcı ve Kıvılcım Çorakbaş, "Hasanoğlan Köy Enstitüsü ve Yüksek Köy Enstitüsü Yerleşkesinin Tarihçesi ve Değerleri", 1941-1951 yılları arasında Hasanoğlan Köy Enstitüsü müdür yardımcılığında yapı sanat başı olarak çalışmış olan Mustafa Güneri'nin notlarından alınan bilgi.)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

1942-43 eğitim-öğretim yılında eğitime başlayan Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü, 1943-44 eğitim-öğretim yılı başına kadar yer eksikliğinden derslerin çoğunu Ankara'daki yüksek öğrenim kurumlarında sürdürmekteydi. Öğrenciler sabah treniyle Ankara'ya gidip akşam treni ile Hasanoğlan'a dönmekteydiler. Bu durumun kısa sürede sona erdirilip tüm Yüksek Kısım eğitiminin Hasanoğlan yerleşkesinde yapılmasını isteyen İsmail Hakkı Tonguç, 1943 Aralık ayında aşağıdaki birimlerin hızla tamamlanması için enstitü öğretmen ve öğrencilerini harekete geçirir:

1. Yemekhane
2. Yatakhane
3. Derslikler
4. İşlikler
5. Laboratuvar
6. Müzik Kolu için ayrı bir bölüm
7. Kantin
8. Yüksek Bölüm Binası

(Türkoğlu, P., 2009. Tonguç ve Enstitüleri, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 422-423.)

1944 yılına gelindiğinde böylece yüksek enstitü binası, hamam, fırın ve ısı merkezi yanı sıra açık amfi tiyatro, yatakhane, kantin, ambar, depo ve köy evi (bağ evi) inşa edilmiştir. İnşaat işlerinin niteliklerinin belirtildiği Tonguç'un bir raporuna göre, 1944 yılı içerisinde Yüksek Kısım inşaatı devam ederken, yemekhane ve yatakhane genişletilme çalışmaları yapılmış, açık hava tiyatrosu ve çamaşırhane yapım süreci devam etmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

HKE-YKE inşaatı sırasında, Enstitünün kendi öğrencilerinin yanısıra, **diğer Köy Enstitülerinin öğrencilerinden** de destek alınmıştır. İsmail Hakkı Tonguç'un 1944 yılında kaleme aldığı bir rapora göre, sadece o yıl içinde **Kepirtepe, Çifteler, Kızılçullu, Arifiye, Aksu, Beşikdüzü, Cılavuz, Akçadağ, Gölköy, Gönen, Yıldızeli, Pazarören Köy Enstitüleri**'nden öğrenciler gelerek inşaat işlerine katkıda bulunmuşlardır.

Pakize Türkoğlu (2009, 244), bir enstitüye, bölge veya köy okuluna inşa faaliyeti için gönderilen ve genellikle 15-20 öğrenci ve bir öğretmenden oluşan ekiplere İsmail Hakkı Tonguç'un 'yapıcı ekipler' adını verdiğinden sözeder.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Köy Enstitüleri programında, enstitülerdeki inşa faaliyetlerine temel oluşturan dersler Yapıcılık Ders Grubu altında şu şekildeydi:

- a) Yapıcılık
- b) Betonculuk
- c) Dülgerlik (Ahşap Yapı)

(Türkoğlu, P., 2009. Tonguç ve Enstitüleri, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s. 239.)

Yüksek Köy Enstitüsü programında ise, Yapıcılık Kolu dersleri şu şekildeydi:

- 1) Mimarlık Bilgisi
- 2) Zirai Yapıcılık
- 3) Teknik Resim
- 4) İç süslemeciliği
- 5) Sanat ve Uygarlık Tarihi

(Türkoğlu, P., 2009. Tonguç ve Enstitüleri, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s. 419.)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

- ESKİ YAPILAR
- YIKILMIŞ YAPILAR
- YENİ YAPILAR

- KORUMA SİT ALANI SINIRI
- HASANOĞLUAN KÖY ENSTİTÜSÜ YERLEŞKESİ SINIRI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Müzik Okulu /
Güzel Sanatlar
Binası

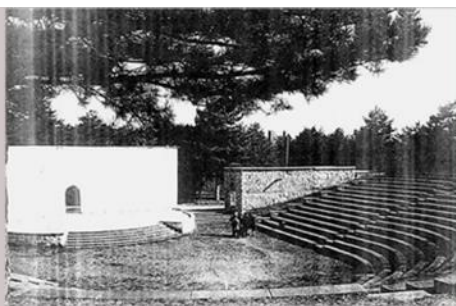
Müzik Okulu / Güzel Sanatlar Binası

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Açık amfi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

11	ESKİ YAPILAR	Fırın
12		Isı Merkezi
13		Demir Atölyesi
14		Hamam
15		Su Tesisat Atölyesi

Hamam ve ısı merkezi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Hamam ve ısı merkezi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Ankara Hasanoğlan Köy Enstitüsü

Yüksek Bölüm Binası'nın planı teknik eleman Sili Layoş tarafından hazırlanmış, yapımında kendisi ile beraber yapı kolu  ğretmeni Yüksek Mimar Mualla Eyüboğlu ve öğrenciler görev almışlardır.
(Türkoğlu, P., 2009. Tonguç ve Enstitüleri, İř Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 422-423.)

Yüksek Enstitü Binası

Öğretmen ve personel lojmanlarında kerpiç kullanımı.

Ahşap atölyesi iç mekanı.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Erzurum Pulur Köy Enstitüsü

ERZURUM PULUR KÖY ENSTİTÜSÜ YERLEŞKESİ'NİN 1942-2014 YILLARI ARASINDA GEÇİRDİĞİ MEKANSAL DÖNÜŞÜM*

Erzurum Pulur Köy Enstitüsü Yerleşkesinin 1942-2014 yılları arasındaki mekansal dönüşümü.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Erzurum Pular Köy Enstitüsü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Pulur Köy Enstitüsü öğrencileri üstte bayrak töreninde ve altta tenefüste (1953).

<http://www.eba.gov.tr/gorsel/bak/37592>

Pulur Köy Enstitüsü öğrencileri tarım dersinde (1953).

<http://www.eba.gov.tr/gorsel/bak/37595>

Pulur Köy Enstitüsü öğrencileri üstte bayrak töreninde ve altta tenefüste (1953).

<http://www.eba.gov.tr/gorsel/bak/37592>

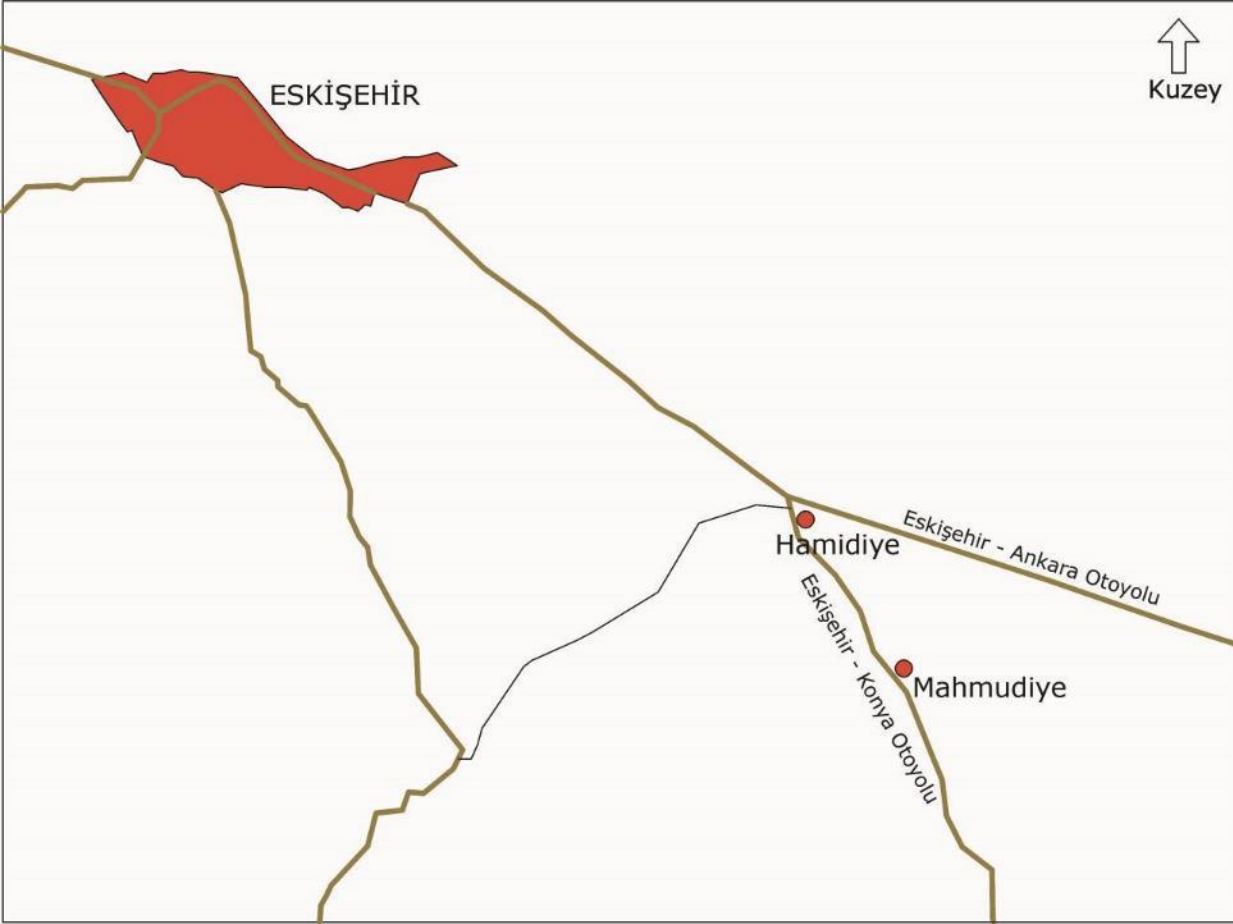
Yerleşkede inşa edilen yeni yapılar, 2014.

Yerleşkede 2014'te hala bulunuyor olan özgün yapılar

Fotoğraflar: Ayşe Deniz Yeşiltepe

Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü

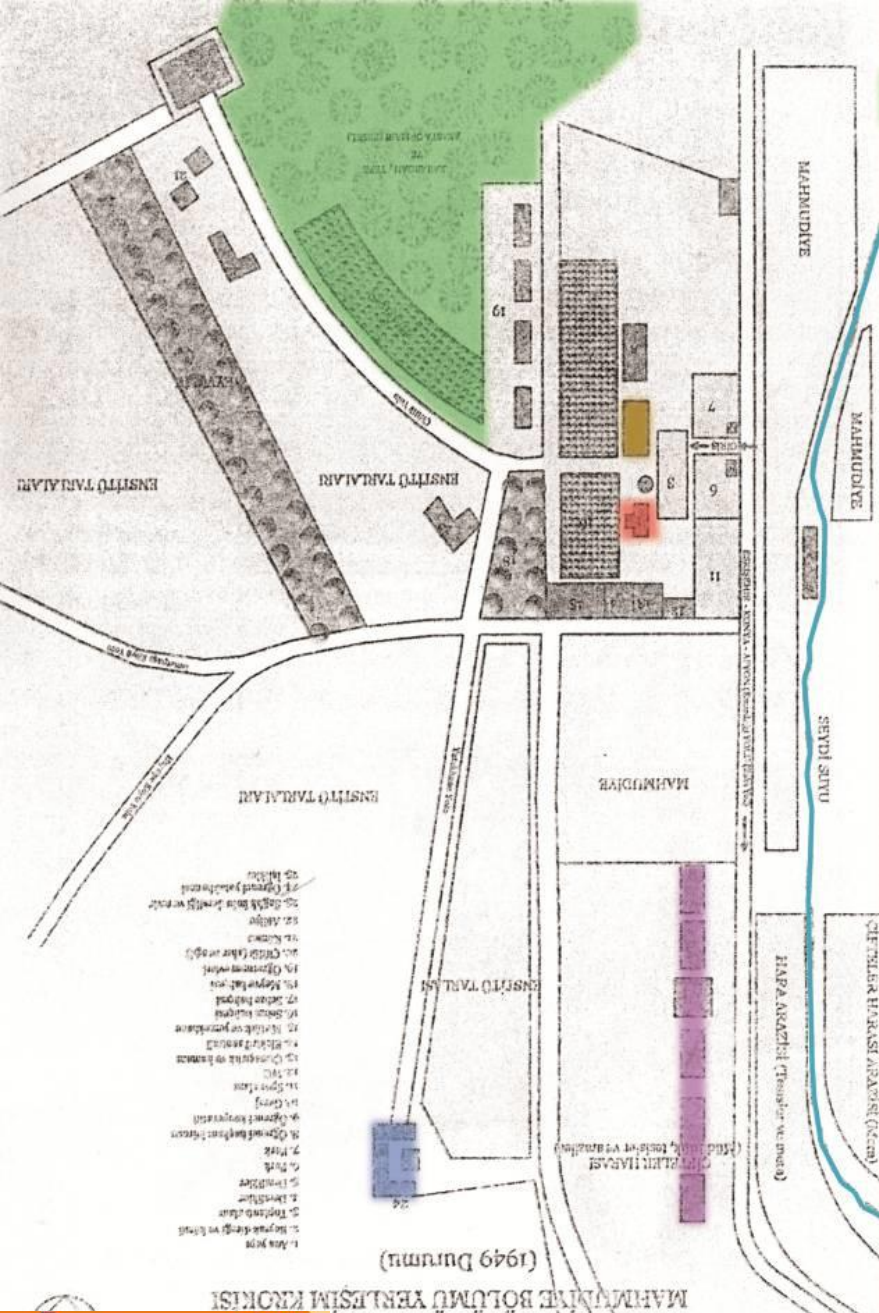

Çifteler Eğitim Kursu öğrencileri kerpiç bir yapı inşa ediyor (Düşünen Tohum Konuşan Toprak, İsmail Hakkı Tonguç Belgesi).

Çifteler Eğitim Kursu öğrencileri kerpiç tuğla hazırlıyor (Düşünen Tohum Konuşan Toprak, İsmail Hakkı Tonguç Belgesi).

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

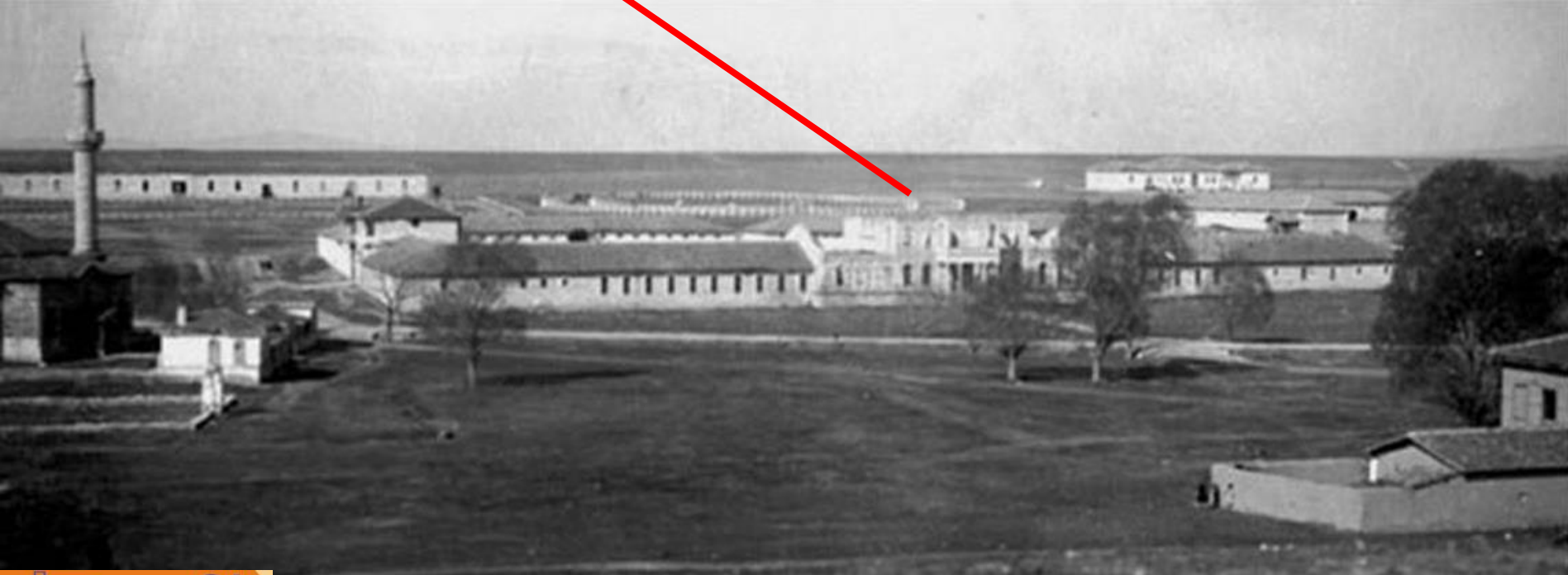
Küçük
Çiftel
Yerleş
göste
progr
yapıla
araştır
düşün
göste

(Küçük
Çiftel
tarafınd

Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü

Hara için 1886'da Mahmudiye Köyü'nde inşa edildiği düşünülen ve u anda TİGEM tarafından kullanılmakta olan iki katlı yapının 2010'lu yıllardaki durumu (Fotoğraf: Osman Köksal).

Altta: Hara yapısı, eski fotoğraf (Mimarlık Müzesi 2008).

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DŐUNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Eski fotoğraflarda Çifteler Köy Enstitüsü'nde Emin Onat ve Leman Tomsu'nun tasarladığı yapılar (Mimarlık Müzesi 2008).

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

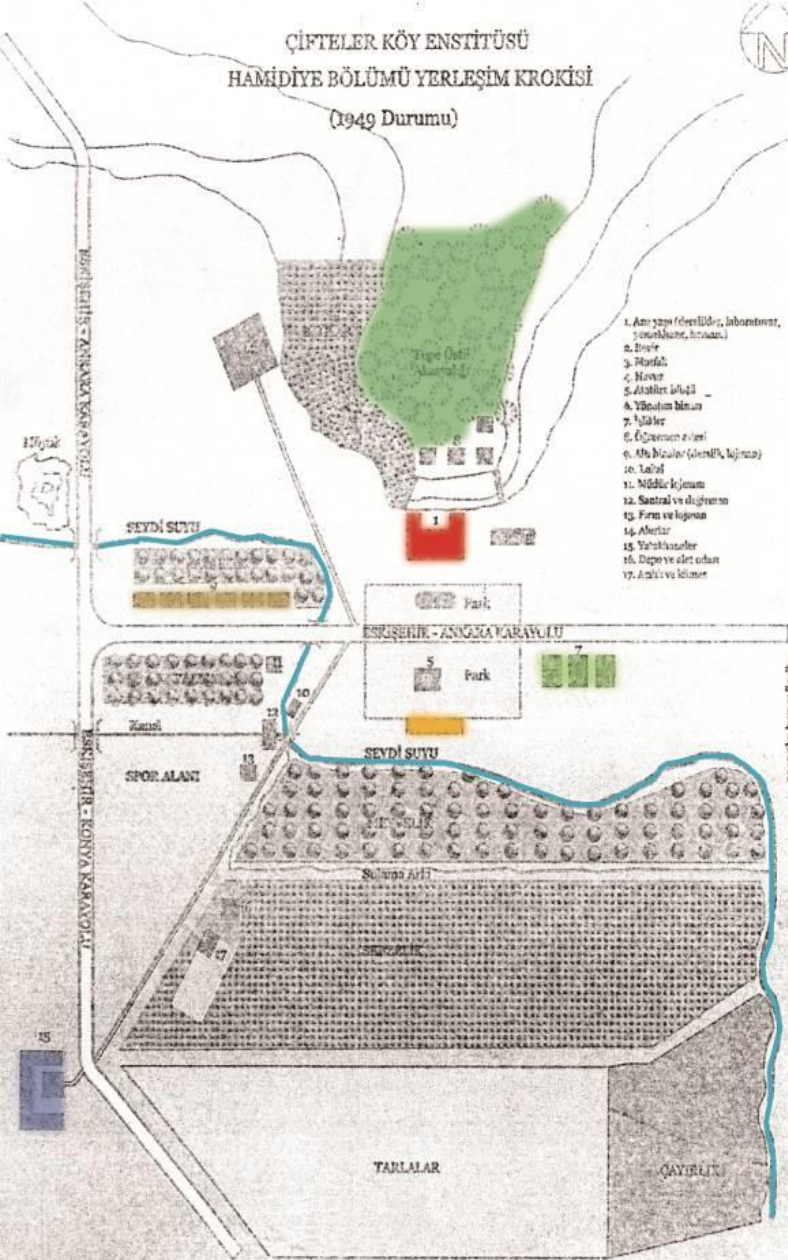
Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

ÇİFTELER KÖY ENSTİTÜSÜ
HAMİDİYE BÖLÜMÜ YERLEŞİM KROKİSİ

(1949 Durumu)

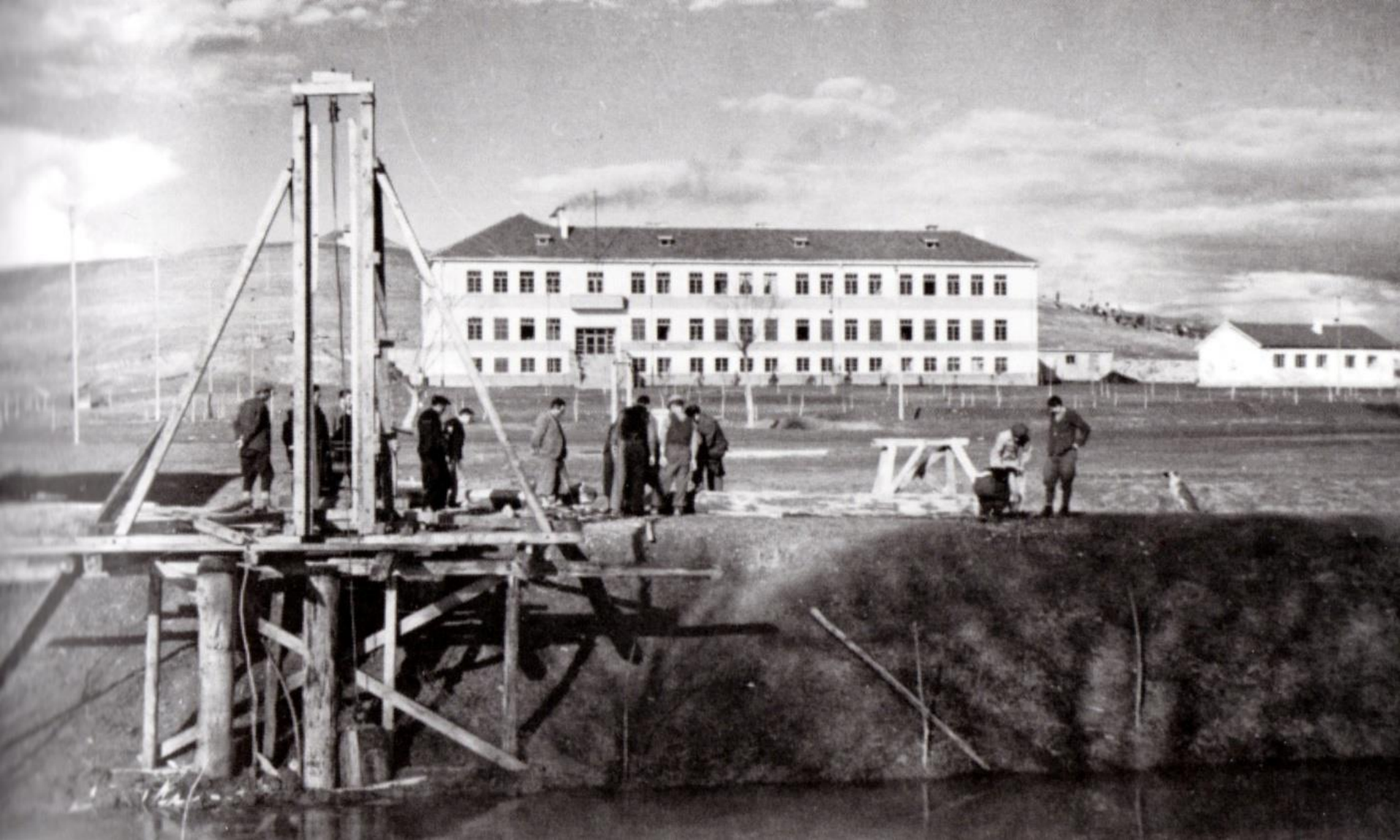

1. Ana yapı (derslikler, laboratuvar, toplantı odası, kütüphane, bina)
2. Bostan
3. Mutfak
4. Havuz
5. Atlatılır bitki
6. Yönetim binası
7. İşlikler
8. Öğrenciler için
9. Akademi binası (derslik, lojman)
10. Tesis
11. Müdürlük binası
12. Santral ve diğer tesisler
13. Fırın ve logoman
14. Abartılar
15. Yarıklar
16. Depo ve diğer odalar
17. Aralık ve diğer

Çifteler Köy Enstitüsü
Yerleşim Alanı
tarafından
yapılan
alınan
göstermektedir

(Küçük ölçekli)
Çifteler Köy Enstitüsü
yazarlar

Üstte Çifteler Köy Enstitüsü'nün Hamidiye kolundaki Usta Sili Layoş ve öğrenciler tarafından inşa edilen üç katlı yapı. Önde Seydi Suyu üzerine köprü inşaatı devam ediyor (Düşünen Tohum Konuşan Toprak, İsmail Hakkı Tonguç Belgesi).

Eski fotoğraflarda Çifteler Köy Enstitüsü'nde Emin Onat ve Leman Tomsu'nun tasarladığı yapılar (Mimarlık Müzesi 2008).

Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü

Fotoğraflar: Alper Elitok, 2013.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü

Fotoğraflar: Alper Elitok, 2013; Figen Kıvılcım Çorakbaş, 2016.

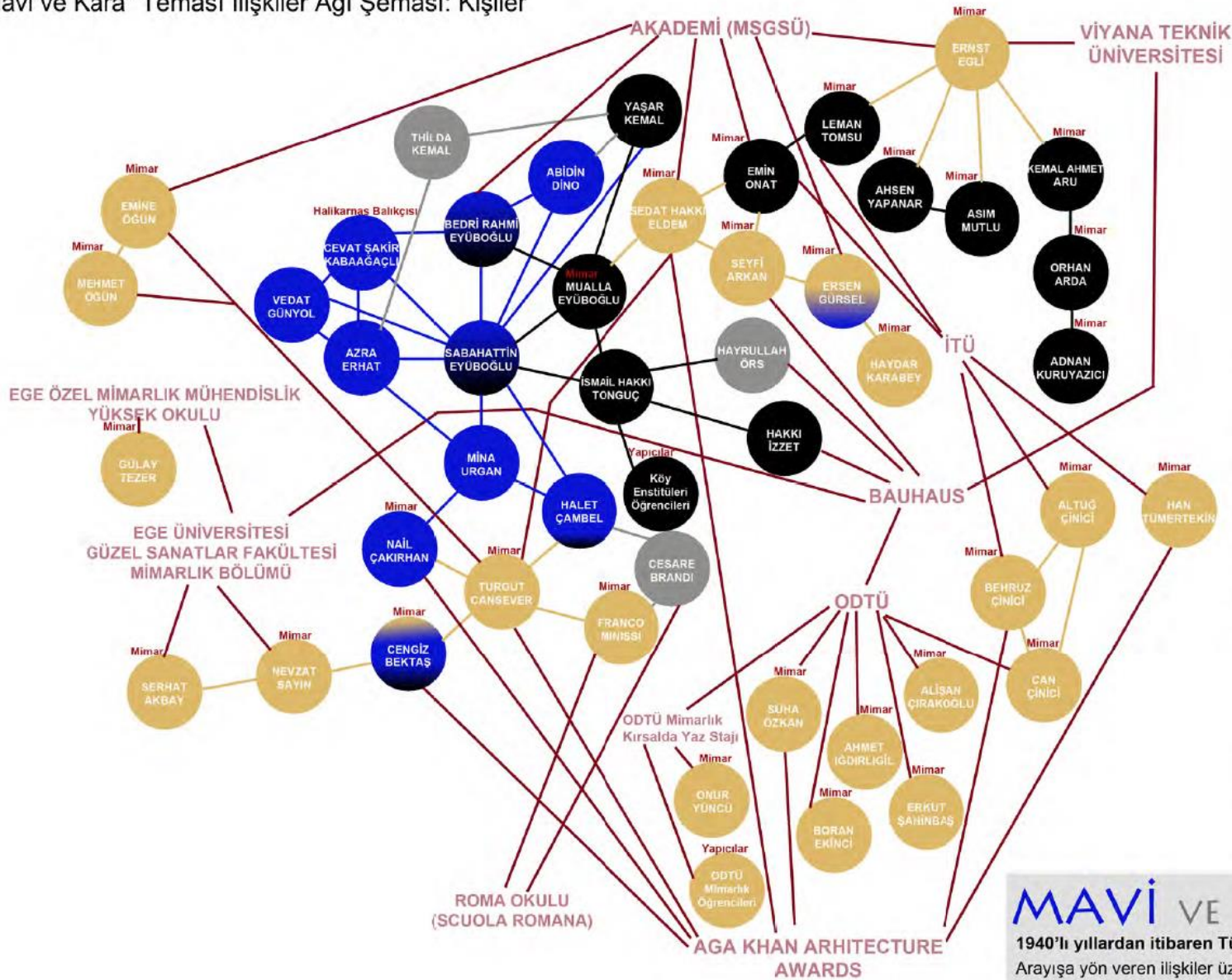

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Köy Enstitülerinin Düşünsel Altyapısı

2. "Mavi ve Kara" Teması İlişkiler Ağı Şeması: Kişiler

NOTLAR:

1. Şema, yazılı kaynaklardan edinilen bilgilere göre, Venedik Bienali 16. Uluslararası Mimarlık Sergisi için geliştirilmiş olan "Mavi ve Kara" küratöryel önerisi için hazırlanmıştır. Önerinin kabul edilmesi durumunda hem yazılı kaynak araştırması derinleştirilecek hem de şemada yer alan mimarlarla yapılacak görüşmeler ışığında şema doğrulanacak ve geliştirilecektir.

2. Türkiye'deki köklü mimarlık okullarından bazıları zaman darlığı sebebiyle şemadaki ilişkiler ağına dahil edilememiştir. Bunların bütün içindeki yeri de proje önerisi geliştirilirken tartışılacak ve şema bu açıdan da geliştirilecektir.

3. Şema literatür taramasına dayanmasına rağmen, sunulan ilişkiler ağına eksikler ve yanlışlar bulunabilir. Yukarıda belirtildiği gibi bunun sağlanması sözlü kaynaklara başvurulacak olacaktır.

MAVİ VE KARA

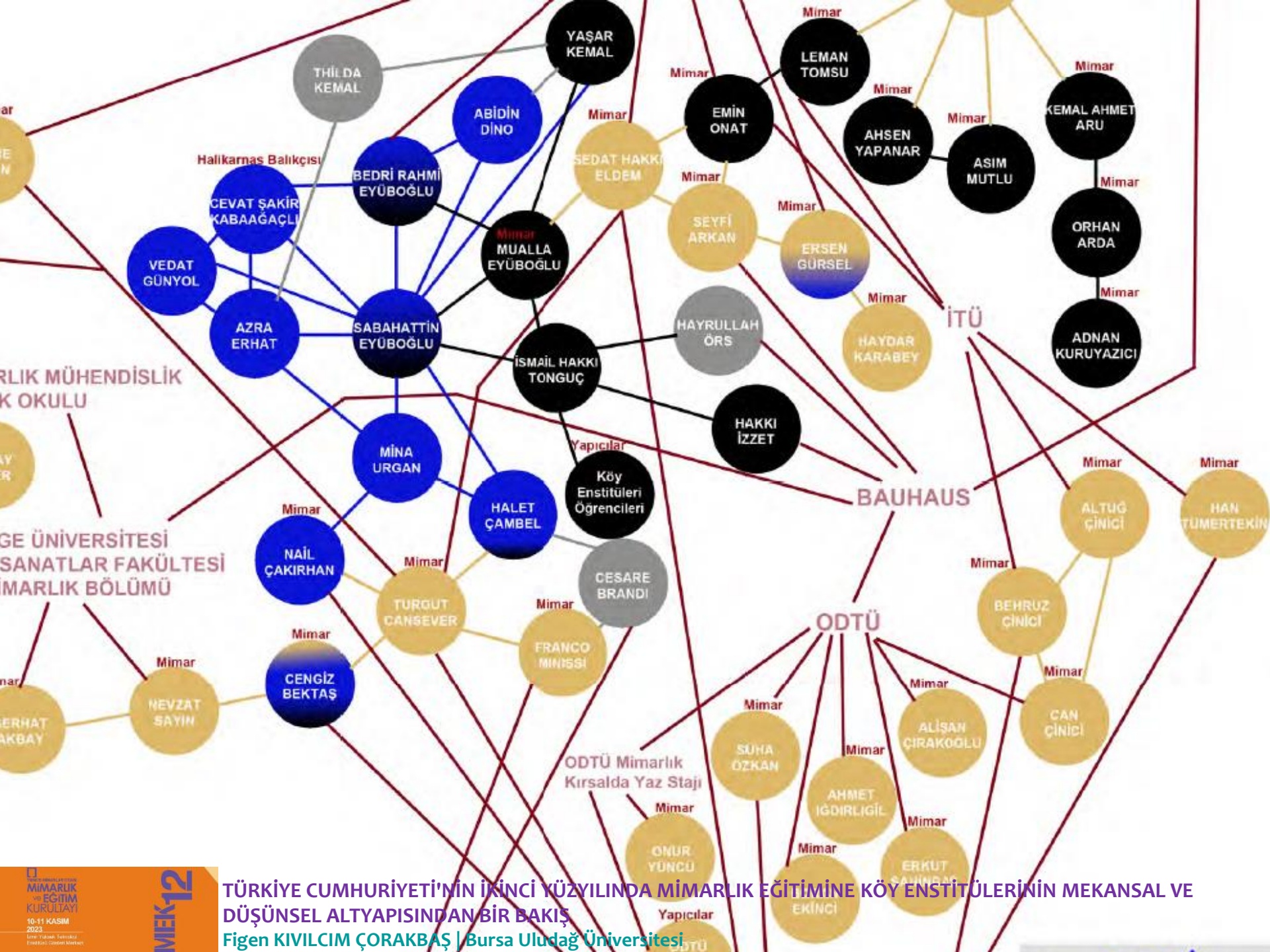
1940'lı yıllardan itibaren Türkiye'de "serbestmekan" arayışları
Arayışa yön veren ilişkiler üzerine bir deneme

Lejant

- Mavi yolcular
- Köy Enstitüleri için çalışanlar

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Görsel 2.31. *Kızılçullu Köy Enstitüsü öğrencileri Efes Antik Kenti ziyaretinde (75 Yılda Eğitim, 1999)*

Aktaran: Yeşiltepe, D. (2022). *Modernleşmenin Kırsaldaki İzleri: Köy Enstitüleri Yerleşkelerinin Miras Değerleri ve Korunmaları Üzerine Bir Çalışma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ

Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Ankara Hasanoğlan Köy Enstitüsü

Görsel 2.32. *Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitsnin giriřinden bir grns*

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EğİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DřUNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIş

Figen KIVILCIM ORAKBAř | Bursa Uludağ Üniversitesi

Sivas Pamukpınar Köy Enstitüsü

YILDIZELİ - PAMUKPINAR KÖY ENSTİTÜSÜ İŞLETMESİ PLÂNININ AÇIKLANMASI

1 — Yoncalık: Çevremizde hayvan beslemek için yoncaya şiddetle ihtiyaç vardır. Örnek olmak ve ihtiyacı karşılamak üzere 1482 m² toprağa yoncalığa tahsis olunmuştur. Sebzeyi tozdan korumak üzere yol kenarına alınmıştır.

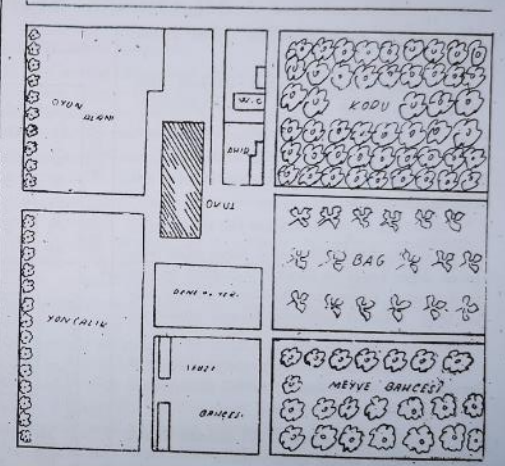
2 — Sebzelik: Okulun bulunduğu rakım ve iklim köznünde tutularak hem öğretim ye örnek hem de istihsal gayesiyle ispananak, prasa, lâhana gibi kış sebzelerine ve patates, soğan, fasulye gibi soğuklara mütehammil sebze çeşitleri ekilecektir. Toprağın verimine göre beş nüfuslu bir aileni sebze ihtiyacını karşılamak üzere 677 m² yer ayrılmıştır. Aynı sebze parzeli içerisinde cıbrı ziraat yapmak üzere fidelek iki yastık yeri ayrılmıştır.

3 — Deneme yeri: Çevrede yetişen bitkilerin ekim, bakım ve verim yönünden denemesi ve üze rişmesi muhtemelen bitkileri çevreye maletmek üzere deneme yeri olarak 390 m² yer ayrılmıştır.

4 — Meyyalık: Okul için ayrılan arazi kalite bakımından killi ve yapışkan ve rakım 1375 olduğna göre çevrede şu meyvalardan meyva alınmaktadır. Elma, vişne, armut, badem gibi çeşitli meyvalara 12 0 m² yer ayrılmıştır. Kirizma yapılarak altışar metre ara ile ağaçlanacaktır.

5 — Bağ: 1732 m² yer ayrılmıştır. Susuzdur. Kirizma yapmak suretiyle bağ tutturulabilir.

6 — Orman: 1732 m² yer ayrılmıştır. Bağ şimal rüzgârlarından koruması nazari itibara alınmış kirizm yapılarak üçer metre aralıkla akasya,akçaağaç dikilecektir.

7 — Oyun alanı: Okulda ortalama kırk çocuk olduğna göre her çocuk için 20 m² yer hesabıyla 907 m² yer ayrılmıştır.

konusabilen, çevik, sıhhatli, dersliğinde, işliğinde, köyünün işinde ve havatta başarılı bir nesil yetiştirilebilir.

kuvvetli bir şekilde onun için faydalı istikametlere çeken hiçbir vasıta yoktur. İşte bu sebepten dolayı ona öğretmek veya bellemek istediğimizi belirtmek...

oynamakla olur. Oyunları gerçek mana ve değerleriyle birlikte kavrayabilmek için bilhassa çocukluk ve gençlik...

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ
Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Van Ernis Köy Enstitüsü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ YÜZYILINDA MİMARLIK EĞİTİMİNE KÖY ENSTİTÜLERİNİN MEKANSAL VE DÜŞÜNSEL ALTYAPISINDAN BİR BAKIŞ
Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ | Bursa Uludağ Üniversitesi

Sonuç olarak, Köy Enstitülerinin mekansal ve düşünsel altyapısının Cumhuriyet'in ikinci yüzyılındaki mimarlık eğitimine katkısı şu kavramlar üzerinden tartışılacaktır:

1. Yaparak öğrenme modeli
2. Mimari yarışmalar, mimar, eğitimci, kullanıcı ilişkisi
3. Alternatif malzeme, strüktür, geleneksel malzeme ve yapım tekniğinde yenilikçi arayışlar
4. Mekan ihtiyacının giderilmesine yönelik alternatif ve katılımcı modeller
5. İmece usülü, geziler ve yapıcı ekipler
6. Ağ sistemi, eğitimcilerin ve öğrencilerin dolaşımı ve ortak yapı kültürü oluşumu
7. Dergiler, kitaplıklar, ortak kültür- ortak düşünce dünyası-ortak üretim
8. Yereli ve moderni buluşturmak, Anadoluçuluk
9. Yeniden kullanım
10. Peyzajı dönüştürmek ve krizde hayatta kalmak

Bunların tümünden önce ve önemli olarak ise, Köy Enstitülerinin bize sekiz yıl gibi kısa bir sürede eğitim ve birlikte çalışma ile neler başarılabilceğini göstermesi ve bizi Cumhuriyet'in ikinci yüzyılında başarabileceklerimize inandırarak mimarlık eğitiminde yeni örgütlenmeler oluşturma potansiyeli vardır ve içinde bulunduğumuz kriz ortamında değerlendirilmesi gereken bir fırsattır.